

Кәсіптік стандарт: «Телевизиялық бағдарламаларды жасау және трансляциялау жөніндегі қызмет»

1-ші тарау. Жалпы ережелер

1. Кәсіптік стандарттың қолдану аясы: "Телевизиялық бағдарламаларды жасау және трансляциялау жөніндегі қызмет" кәсіптік стандарты "Кәсіптік біліктілік туралы" Қазақстан Республикасы Заңының 5-бабының 5-тармағына сәйкес әзірленді, білім беру бағдарламаларын қалыптастыруға, оның ішінде кәсіпорындарда персоналды оқытуға, білім беру ұйымдары қызметкерлері мен түлектерінің кәсіптік біліктілігін тануға және ұйымдар мен кәсіпорындарда кең ауқымды міндеттерді шешуге қойылатын талаптарды белгілейді және Қазақстан Республикасының бұқаралық ақпарат құралдары саласында қолданылады.

2. Осы кәсіптік стандартта мынадай терминдер, анықтамалар мен қысқартулар қолданылады:

1) бұқаралық ақпарат құралы – мерзімді баспасөз басылымы, теле-, радиоарна, интернет-басылым;

2) білім – кәсіптік тапсырма шеңберінде іс-әрекеттерді орындау үшін қажетті зерттелген және игерілген ақпарат;

3) дағды – кәсіптік тапсырманы толығымен орындауға мүмкіндік беретін білім мен машықты қолдану қабілеті;

4) кайдзен – жапондық философия немесе практика, ол өндіріс процестерін үздіксіз жетілдіруге, дамытуға, бизнес-процестер мен басқаруды, сондай-ақ өмірдің барлық аспектілерін автоматтандыруға бағытталған;

5) кәсіп – жеке тұлға жүзеге асыратын және оны орындау үшін белгілі бір біліктілікті талап ететін кәсіп түрі;

6) кәсіптік стандарт – ресми және (немесе) бейресми және (немесе) ақпараттық білім беруді, біліктілік пен құзыреттілік деңгейін, кәсіптік қызметтің нақты саласындағы еңбек мазмұнын, сапасы мен жағдайларын ескере отырып, білімге, іскерлікке, дағдыларға, жұмыс тәжірибесіне қойылатын жалпы талаптарды белгілейтін жазбаша ресми құжат;

7) Қазақстан Республикасының Ұлттық сабақтар сыныптауышы – Қазақстан Республикасының аумағында қолданылатын сабақтардың атауларын көрсететін және оларды орындалатын жұмыс түріне сәйкес дағдылардың деңгейі мен мамандануы бойынша жіктейтін стандарттау жөніндегі құжат;

8) машық – кәсіптік міндет шеңберінде кейбір жеке-дара іс-әрекеттерді физикалық тұрғыдан және (немесе) ақыл-ой тұрғысынан орындау қабілеті;

9) ұлттық біліктілік жүйесі (бұдан әрі – ҰБЖ) – еңбек нарығы тарапынан біліктілікке сұранысты және білім беру жүйесі тарапынан біліктілікті ұсынууды реттеу мен келісудің құқықтық және институционалдық, оның ішінде ақпараттық құралдары мен тетіктерінің кешені.

3. Осы кәсіптік стандартта мынадай қысқартулар қолданылады

1) АКТ – Ақпараттық-коммуникациялық технологиялар;

2) БА – басшылық лауазымның біліктілік анықтамасы;

3) БСА – біліктіліктің салалық аясы;

4) БҰЖ – Біліктіліктің ұлттық жүйесі;

5) БҰА – Біліктіліктің ұлттық аясы;

6) БТБА – Біртұтас тарифтік-біліктілік анықтамасы;

7) ЭҚОК – экономикалық қызмет түрлерінің ортақ классификаторы.

2-ші тарау. Кәсіптік стандарттың паспорты

4. Кәсіптік стандарттың атауы: Телевизиялық бағдарламаларды жасау және трансляциялау жөніндегі қызмет

5. Кәсіптік стандарттың коды: J59120042

6. ЭҚЖЖ секциясын, бөлімін, тобын, сыныбын және кіші сыныбын көрсету:

J Ақпарат және байланыс

59 Кино-, бейнефильмдер және телевизиялық бағдарламалар, дыбыс жазбалар және музыкалық шығармаларды шығару саласындағы қызмет

59.1 Кино-, бейнефильмдер және телевизиялық бағдарламаларды шығару бойынша қызмет

59.12 Кино-, бейнефильмдер және телевизиялық бағдарламаларын аяқтау қызметі

59.12.0 Кино-, бейнефильмдер және телевизиялық бағдарламаларын аяқтау қызметі

7. Кәсіптік стандарттың қысқаша сипаттамасы: "Телевизиялық бағдарламаларды жасау және трансляциялау жөніндегі қызмет" кәсіптік стандарты телебағдарламаларды жасаумен және таратумен айналысатын мамандардың құзыретіне қойылатын талаптарды айқындайды. Стандарт техникамен жұмыс істеу дағдылары мен жобаларды басқаруды қоса алғанда, тұжырымдама мен сценарийді әзірлеуден бастап пост-продакшн мен трансляцияға дейінгі кезеңдерді қамтиды. Стандарт телевизиялық контенттің сапасын жақсартуға және заманауи медиа трендтерге бейімделуге ықпал етеді.

8. Кәсіптер карточкаларының тізімі:

- 1) Режиссер ассистенті - 5 СБШ-нің деңгейі
- 2) Корректор - 5 СБШ-нің деңгейі
- 3) Тарату монтажері - 5 СБШ-нің деңгейі
- 4) Комментатор - 6 СБШ-нің деңгейі
- 5) Сценарийші - 6 СБШ-нің деңгейі
- 6) Шолушы - 6 СБШ-нің деңгейі
- 7) Бағдарлама жүргізуші - 6 СБШ-нің деңгейі
- 8) Диктор - 6 СБШ-нің деңгейі
- 9) Телевизиялық/радиожаңалықтар репортері - 6 СБШ-нің деңгейі
- 10) Корреспондент - 6 СБШ-нің деңгейі
- 11) Мультимедиялық баспалармен жұмыс жөніндегі консультант - 6 СБШ-нің деңгейі
- 12) Мемлекеттік органдармен байланыс жөніндегі үйлестіруші - 6 СБШ-нің деңгейі
- 13) Видеооператор - 6 СБШ-нің деңгейі
- 14) Продюсер (жалпы профиль) - 7 СБШ-нің деңгейі
- 15) Режиссер - 7 СБШ-нің деңгейі
- 16) Шығармашылық бірлестіктің бас редакторы - 8 СБШ-нің деңгейі
- 17) Бағдарламалар редакторы - 8 СБШ-нің деңгейі
- 18) Бас режиссер - 8 СБШ-нің деңгейі

3-ші тарау. Кәсіптер карточкалары

9. Кәсіптің карточкасы «Режиссер ассистенті»:			
Топтың коды:	2654-2		
Қызмет атауының коды:	2654-2-002		
Кәсіптің атауы:	Режиссер ассистенті		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	5		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	-		
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	БТБА немесе КС байланысы жоқ -		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: орта білімнен кейінгі (қолданбалы бакалавриат)	Мамандық: Менеджмент (салалар және қолдану аясы бойынша)	Біліктілік:
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Талап етілмейді		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Талап етілмейді		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	2654-2-003 - Радиохабар таратушы режиссердің ассистенті 2654-2-004 - Теледидар режиссерінің ассистенті 2654-2-005 - Қоюшы режиссер ассистенті		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Теле-радио бағдарламалар (БАҚ-тың медиа өнімдерін) жасаған кезде режиссерге, операторға ассистент болу, ұйымдастырушылық және техникалық функцияларды орындау		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Теле-радиобағдарламаларды (БАҚ-тың медиа өнімдерін) дайындау бойынша қойылымдарды, түсірілімдерді, жазбаларды және жұмыстарды жоспарлау және ұйымдастыру. 2. Өндіріс (жоба) кестесін әзірлеу және теле-радиобағдарламаларды (БАҚ-тың медиа өнімдерін) жасау бойынша шаруашылық қызметті жоспарлау және ұйымдастыру	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Теле-радиобағдарламаларды (БАҚ-тың медиа өнімдерін) дайындау бойынша қойылымдарды,			

түсірілімдерді, жазбаларды және жұмыстарды жоспарлау және ұйымдастыру.	Дағды 1: Әріптестермен бірге теле-радиобағдарламаларды (БАҚ-тың медиа өнімдерін) дайындау	Машықтар: 1. Қойылымдарды, түсірілімдерді және жазбаларды ұйымдастыру. 2. Теле-радиобағдарламаларды (БАҚ-тың медиа өнімдерін) дайындау бойынша жұмыстар кешенін орындау. 3. Желілік хабар тарату мен телерадио хабарларын таратудың дамуындағы негізгі үрдістерді бағалау. 4. Монтаждау парағын жасау. 5. Хабарды монтаждауда қосалқы жұмыстарды орындау.
		Білімдер: 1. Телевизия (радио) хабарларын жасаудың шығармашылық процесі мен технологиясы. 2. Режиссура негіздері. 3. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді
	Дағды 2: Түзетілген материалды келісу және тапсыру	Машықтар: 1. Қадағалап тұру және барлық тиісті көздерден ақпарат алу. 2. Режиссерлік сценарий әзірлеу. 3. Шығарылатын медиаөнімнің сапасын қамтамасыз ету. 4. Желілік хабар тарату мен телерадио хабарларын таратудың дамуындағы негізгі үрдістерді бағалау. 5. Монтаждау парағын жасау. 6. Заманауи техникалық құралдарды және монтаждау жабдықтарының әрқилы түрлерін қолдану.
		Білімдер: 1. Телевизия (радио) хабарларын жасаудың шығармашылық процесі мен технологиясы. 2. Актерлік шеберлік, режиссура, музыкалық сауаттылық, қойылымдарды сахналық және музыкалық сүйемелдеу негіздері. 3. Өндіріс, коммуникация және медианы тарату әдістері. 4. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді
	Дағды 3: Аса күрделі және жауапты бағдарламалар мен телевизиялық хабарлар жасаған кезде режиссерге ассистент болу	Машықтар: 1. Режиссердің ниетін түсіну. 2. Шығарылатын өнімнің сапасын қамтамасыз ету. 3. Желілік хабар тарату мен телерадио хабарларын таратудың дамуындағы үрдістерді бағалау. 4. Пульспен жұмыс істеу. 5. Монтаждау процесін ұйымдастыру және медиабағдарлама жасау технологияларын сақтау. 6. Жүйесіз монтаждауды қолдану. 7. Заманауи техникалық құралдарды және монтаждау жабдықтарының әрқилы түрлерін қолдану.

		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Телевизия (радио) хабарларын жасаудың шығармашылық процесі мен технологиясы. 2. Актерлік шеберлік, режиссура, музыкалық сауаттылық, қойылымдарды сахналық және музыкалық сүйемелдеу негіздері. 3. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары. 	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді	
	Дағды 4: Репетицияны, қойылымдарды, түсірілімдерді, жазбаларды, бағдарламаларды монтаждау жұмыстарын жоспарлау және ұйымдастыру	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Өндірістік кешеннің жұмысын жоспарлау. 2. Түсірілім тобымен бірге режиссерлік сценарий әзірлеу. 3. Түсірілім (шығармашылық) топтарының жазуға және монтаждауға әзірлігін бақылау. 4. Ұйымдастыру әдістері мен рәсімдерін қолдану. 	
		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Экономика, өндірісті ұйымдастыру, еңбек және басқару негіздері. 2. Бейне түсіру және монтаждау негіздері. 3. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары. 	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді	
Еңбек функциясы 2: Өндіріс (жоба) кестесін әзірлеу және теле-радиобағдарламаларды (БАҚ-тың медиа өнімдерін) жасау бойынша шаруашылық қызметті жоспарлау және ұйымдастыру	Дағды 1: Репетицияны, қойылымдарды, түсірілімдерді, жазбаларды, бағдарламаларды монтаждау жұмыстарын жоспарлау және ұйымдастыру	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жобаларды іске асыру үшін қажетті мерзімдерді бағалау. 2. Жобаларды іске асыру кезіндегі қаржылық шығындарды бағалау. 3. Жұмыстың көлемі мен құнын бағалау. 	
		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Экономика, өндірісті ұйымдастыру, еңбек және басқару негіздері. 2. Тайм-менеджмент. 3. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары. 	
		Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді
		Дағды 2: Жұмысты үйлестіру, көркемдік-өндірістік, инженерлік-техникалық персоналдың жүктемесін есепке алуды жүргізу	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Өндірістік кешеннің жұмысын жоспарлау. 2. Бағдарлама жасайтын инженерлік-техникалық жұмыскерлер бригадасының жұмысын үйлестіру. 3. Медиаөнім шығарудың барлық кезеңдерінде оның жасалу процесін бақылау.
		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Экономика, өндірісті ұйымдастыру, еңбек және басқару негіздері. 2. Шығармашылық жұмыскерлердің қызметін реттеу бойынша салалық нормативтік актілер мен әдістемелік ұсынымдар. 3. Еңбек шығындарын есептеудің негізгі әдістері. 4. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары. 	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді	

	Дағды 3: Көркемдік-декорациялық безендірудің әзірлігін тексеру, қажетті материалдармен, реквизиттермен қамтамасыз ету	Машықтар: 1. Көркемдік-декоративтік безендірудің әзірлігін тексеру: декорациялар, костюмдер, макияж, реквизиттер, сондай-ақ иллюстрациялық материалдар. 2. Репетициялар мен қойылымдарды қажетті материалдармен, реквизиттермен, сондай-ақ қажетті фонограммалармен, шумен әрлеу элементтерімен қамтамасыз ету.	
		Білімдер: 1. Сценарийге сәйкес көркем және декоративті безендірудің негізгі элементтері. 2. Көркемдік безендіру құралдары мен тәсілдері. 3. Телевизияның техникалық құралдары. 4. Сахна жабдықтары. 5. Сахна технологиясының негіздері. 6. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Бейімділік Жауапкершілік Дербестік және жауапкершілік Күйзеліске тұрақтылық Ойлау икемділігі Зейінділік Мұқият тыңдау Орындаушылық		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	Техникалық реттеу объектісі болып табылмайды		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	7	Оператор	
10. Кәсіптің карточкасы «Корректор»:			
Топтың коды:	2642-2		
Қызмет атауының коды:	2642-2-002		
Кәсіптің атауы:	Корректор		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	5		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	-		
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы "Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығын бекіту туралы" 2020 жылғы 30 желтоқсандағы № 553 Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 22003 болып тіркелген). Параграф 4. Корректор.		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: орта білімнен кейінгі (қолданбалы бакалавриат)	Мамандық:	Біліктілік: -
		Көркем еңбекНегізгі орта білім берудегі тіл мен әдебиетті оқытудың педагогикасы мен әдістемесі	
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	тиісті мамандық (біліктілік) бойынша техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі (арнаулы орта, кәсіптік орта) білімі, жұмыс өтіліне талаптар қойылмайды.		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	талап етілмейді		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	4131-1-001 - Мәтінді өңдеуші 4131-2-003 - Мәтін теруші		

Қызметтің негізгі мақсаты:	Мәтіннің әртүрлі элементтерінің графикалық және лексикалық біркелкілігін қамтамасыз ету, орфографиялық және пунктуациялық қателерді жою, терудің техникалық ережелерін сақтау, сондай-ақ семантикалық және стилистикалық сипаттағы кемшіліктерді түзету.	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Басылым алдында мәтіндерді түзету және өңдеу, олардың құрылымы мен мазмұнын тексеру, түзетілген материалды ресімдеу және жеткізу 2. Баспа материалдарын шығару процесін ұйымдастыру.
	Қосымша еңбек функциялары:	
Еңбек функциясы 1: Басылым алдында мәтіндерді түзету және өңдеу, олардың құрылымы мен мазмұнын тексеру, түзетілген материалды ресімдеу және жеткізу	Дағды 1: Басылым алдында мәтіндерді дайындау	Машықтар: 1. Өңдеуден кейін материалды түзету жүргізу. 2. Мәтіннің тіл нормаларына сәйкестігін қамтамасыз ету (лексикалық, сөзжасамдық және грамматикалық қателерді жою, емле мен тыныс белгілерін түзету). 3. Түзетулерді ескере отырып, терілген мәтіннің түпнұсқаға немесе алдыңғы түзетуге сәйкестігін қамтамасыз ету. Білімдер: 1. "Масс-медиа туралы" Қазақстан Республикасының Заңы. 2. "Авторлық құқық және сабақтас құқықтар туралы" Қазақстан Республикасының Заңы. 3. Түзету ережелері және стандартты түзету белгілері. 4. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	талап етілмейді
	Дағды 2: Түзетілген материалды келісу және тапсыру	Машықтар: 1. Өндіріс кестесінің және материалдар мен мәтіндерді дайындау мерзімдерінің сақталуын қамтамасыз ету. 2. Ұйымдастыру саясаты мен процедураларын ұстану. Білімдер: 1. "Масс-медиа туралы" Қазақстан Республикасының Заңы. 2. Желілік және телерадио хабарларын тарату БАҚ деңгейіне қойылатын талаптарды айқындайтын нормативтік құжаттар. 3. "Авторлық құқық және сабақтас құқықтар туралы" Қазақстан Республикасының Заңы. 4. Жазбаша және ауызша сөйлеу нормалары. 5. Сөйлеу мәдениетінің нормалары. 6. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	талап етілмейді
	Еңбек функциясы 2: Баспа материалдарын шығару процесін ұйымдастыру.	Дағды 1: Мәтіндерді жариялауға дейін оқып, түзету, олардың құрылымы мен мазмұнын тексеру, түпнұсқамен салыстыру.

		Білімдер:	
		1. Редакциялық процесті жүйелі түрде білу. 2. Жұмыста қазіргі заманғы коммуникациялық техникалық құралдарды пайдалану. 3. Мәтіндерді форматтау негіздері. 4. Еңбек заңнамасы, ішкі еңбек тәртібі, еңбек қауіпсіздігі және қорғау, өндірістік санитария, өрт қауіпсіздігі талаптары.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	талап етілмейді	
	Дағды 2: Түзетілген мәтіндерді тапсыру.	Машықтар:	
		1. Материалдарды тексеру үшін оқуға тапсыру. 2. Құжаттарды форматтау үшін компьютерлік бағдарламаларды пайдалану. 3. Корректур ережелерін сақтап, стандартты корректурлық белгілерді қолдану. 4. Қолданылып жүрген шартты қысқартуларды қолдану. 5. Кәсіби терминологияны пайдалану.	
		Білімдер:	
		1. Материалдарды бөлімдер мен процесс қатысушылары арасында жеткізу ережелері мен әдістері. 2. Құжаттардың форматтары және оларды тапсыру талаптары. 3. Құпиялылық саясаты және деректерді беру қауіпсіздігі. 4. Материалдарды тапсыру шарттары мен мерзімдері. 5. Еңбек заңнамасы, ішкі еңбек тәртібі, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария, өрт қауіпсіздігі талаптары.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	талап етілмейді	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Орындаушылық Өзін-өзі дамыту Зейін Табандылық Еңбекқорлық		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	Техникалық реттеу объектісі болып табылмайды		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	6	Тілші	
11. Кәсіптің карточкасы «Тарату монтажері»:			
Топтың коды:	3521-3		
Қызмет атауының коды:	3521-3-004		
Кәсіптің атауы:	Тарату монтажері		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	5		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	-		
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	БТБА немесе КС байланысы жоқ -		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: орта білімнен кейінгі (қолданбалы бакалавриат)	Мамандық: Автоматтандыру және технологиялық процестерді басқару (бейін бойынша)	Біліктілік:
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Талап етілмейді		

Формалды емес және информалды біліммен байланыс:	Талап етілмейді	
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Цифрлық құрылғылар мен монтаждау технологияларын пайдалана отырып, сюжеттің тұтастығына, драматургиялық және көріністік құндылығына сәйкес кадрларды талдау, бағалау және іріктеу негізінде визуалды және дыбыстық құрамдас бөліктерді ұйымдастыру және құрастыру арқылы кино-, теле-, бейнефильмдерді, телевизия және радиобағдарламаларын монтаждаудың көркемдік және технологиялық процестерін ұйымдастыру.	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Монтаждау жобаларын ұйымдастыру және қамтамасыз ету 2. Барлық түрдегі және жанрдағы кино-, теле-, бейнефильмдерді, телерадио бағдарламаларын монтаждаудың технологиялық процестерін орындау 3. Барлық түрдегі және жанрдағы кино-, теле-, бейнефильмдердің, телевизия және радиобағдарламаларының көркемдік-техникалық сапасын қамтамасыз ету
	Қосымша еңбек функциялары:	
Еңбек функциясы 1: Монтаждау жобаларын ұйымдастыру және қамтамасыз ету	Дағды 1: Бастапқы материалдарды алу және монтаждауға дайындау	Машықтар:
		1. Көп тапсырма жағдайында жұмыс істеу. 2. Жағдайда жақсарту немесе түзету әрекеттену үшін өзінің, басқа адамдардың немесе ұйымдардың тиімділігін мониторингтеу/ бағалау. 3. Сюжеттің өрбуіне негіз болатын сценарий, жоспар құру.
		Білімдер:
		1. Ақпарат жинау әдістері. 2. Монтаждау бойынша нормативтік құжаттар мен нұсқаулықтар. 3. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді
	Дағды 2: Монтаждау кешенін, монтаждау және қосалқы бағдарламаларды баптау және пайдалану	Машықтар:
		1. Проблемаларды анықтау және шешу үшін хабар тарату, телекоммуникациялық терминалдар мен хабар беру жүйелерінің қағидаттары мен практикасы туралы білімді қолдану. 2. Монтаждау форматының талаптарын ескере отырып, барлық түрдегі және жанрдағы кино-, теле-, бейнефильм телерадио бағдарламаларын монтаждау үшін компьютерлік бағдарламаларды теңшеу. 3. Өлшеу аппаратурасымен жұмыс істеу (вектороскоп, осциллограф, растерайзер, дыбыс деңгейінің индикаторы). 4. Жабдықты авариялық жөндеуді орындау.

	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Өлшеу аппаратурасының жұмыс істеу қағидаттары (вектороскоп, осциллограф, растерайзер, дыбыс деңгейінің индикаторы). 2. Монтаждауды ұйымдастыру және оның технологиясы. 3. Монтаждауға арналған компьютерлік бағдарламалар. 4. Монтаждау жабдықтарының техникалық құралдары мен түрлері. 5. Монтаждау кешенінің коммутациялық тораптарының реттілігі мен өзара әрекеттесуі. 6. Монтаждаудың технологиялық процесінің талаптары. 7. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді
Дағды 3: Сценарий бойынша сахнаны алдын ала құрастыру	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Проблемаларды анықтау және шешу үшін кескіндер мен дыбыстарды жазу және редакциялау қағидаттары мен практикасы туралы білімді қолдану. 2. Көп камералы түсірілім материалымен жұмыс істеген кезде мультиклип пен мультитректі қолдана отырып, аудиовизуалды жұмыстың жобасын жасау. 3. Өз қызметін ағымдағы және қорытынды бақылауды, бағалауды және түзетуді жүзеге асыру. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кино -, теле -, бейнефильмдердің, телерадио бағдарламалардың барлық түрлері мен жанрларының көркемдік деңгейіне қойылатын талаптарды айқындайтын әдістемелік материалдар. 2. Монтаждау бойынша нормативтік құжаттар мен нұсқаулықтар. 3. Жүйесіз монтаждау негіздері. 4. Компьютерлік графика, анимация және арнайы эффектілер негіздері. 5. Кино-, теле-, бейнефильмдер, телевизиялық және радиобағдарламалар өндірісінің озық отандық және шетелдік тәжірибесі. 6. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді
Дағды 4: Дайын графиканы/арнайы эффектілерді жұмыс жобасына қосу, монтаждау жобасынан қажетті материалды дыбыс режиссеріне беру	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Монтаждау және сақтау форматының талаптарын ескере отырып, монтаждау кешенінің, монтаждау бағдарламалары мен қосалқы бағдарламалардың параметрлерін реттеу. 2.Графикамен/арнайы эффектілермен жұмыс істеу. 3.Өз қызметін ағымдағы және қорытынды бақылауды, бағалауды және түзетуді жүзеге асыру. 4.Жарық пен түсті түзету үшін материалдарды қайта түрлендіру. 5.Жоба пішімін түрлендіру үшін файлдарды генерациялау.

	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Компьютерлік графика, анимация және арнайы эффектілер негіздері. 2. Монтаждау жабдығының функционалы. 3. Дыбыс техникасының негіздері. 4. Бейне, аудио материалдарды түрлендіру қағидаттары. 5. Түстерді түзету әдістері мен құралдары. 6. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді
Дағды 5: Материалды цифрлау, бейне, аудиофайлдарды синхрондау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Аудиовизуалды бағдарламалардың сапасын бақылау. 2. Бейне-, аудио файлдарды үндестіру. 3. Дыбыстың техникалық сапасын қамтамасыз ету. 4. Әртүрлі аудио және бейне форматтарымен, соның ішінде цифрлық форматтармен жұмыс істеу. 5. Өз қызметін ағымдағы және қорытынды бақылауды, бағалауды және түзетуді жүзеге асыру. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кино-, теле-, бейнефильмдердің, телерадио бағдарламалардың барлық түрлері мен жанрларының көркемдік деңгейіне қойылатын талаптарды айқындайтын әдістемелік материалдар. 2. Телевизия мен кинематографияға ұсынылған бейне және аудио сигнал параметрлерінің заманауи стандарттары. 3. Материалдарды цифрландыру құралдары мен бағдарламалары. 4. Әртүрлі аудио және бейне форматтары, соның ішінде цифрлық форматтар. 5. Бейне, аудио материалдарды түрлендіру қағидаттары. 6. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді
Дағды 6: Монтаждау бағдарламасында аудиовизуалды туынды жобасын жасау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Монтаждау және сақтау форматының талаптарын ескере отырып, монтаждау жабдықтарының параметрлерін реттеу. 2. Жобаны аяқтау үшін қажетті аудио, визуалды эффектілерді және музыканы анықтау. 3. Аудиовизуалды бағдарламалардың сапасын бақылау. 4. Монтаждың көркемдік және техникалық сапасын қамтамасыз ету.

		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кино-, теле-, бейнефильмдердің, телерадио бағдарламаларының барлық түрлері мен жанрларының көркемдік деңгейіне қойылатын талаптарды айқындайтын әдістемелік материалдар. 2. Монтаждауға арналған компьютерлік бағдарламалар. 3. Техникалық құралдар, монтаждау жабдықтарының түрлері және олардың жұмыс істеу қағидаттары. 4. Бейненің, дыбыстың және монтаждың өзара көркемдік байланысы қағидаты. 5. Жүйесіз монтаждау негіздері. 6. Радио, кино және телевизия тарихы (шығармашылық және техникалық аспектілер). 7. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.
<p>Еңбек функциясы 2: Барлық түрдегі және жанрдағы кино-, теле-, бейнефильмдерді, телерадио бағдарламаларын монтаждаудың технологиялық процестерін орындау</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі: Дағды 1: Материалдарды кодтауды орындау</p>	<p>Талап етілмейді</p> <p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Аудиовизуалды бағдарламалардың сапасын бақылау. 2. Жоба пішімін түрлендіру үшін файлдарды генерациялау. 3. Бейне, аудио материалдарға код орнату және кодын алып тастау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Телевизия мен кинематографияға ұсынылған бейне-және аудиосигнал параметрлерінің заманауи стандарттары. 2. Бейне-, аудиоматериалдарды түрлендіру қағидаттары. 3. Бейне-, аудиоматериалдарды кодтау бағдарламалары мен стандарттары. 4. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі: Дағды 2: Құрастыру шешімдерінің парақтарын жасау</p>	<p>Талап етілмейді</p> <p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кәсіптік міндеттерді тиімді орындау үшін қажетті ақпаратты іздеуді жүзеге асыру. 2. Монтаждау және сақтау форматының талаптарын ескере отырып, монтаждау жабдықтарының параметрлерін реттеу. 3. Монтаждау форматының талаптарын ескере отырып, барлық түрдегі және жанрдағы кино -, теле -, бейнефильм телерадио бағдарламаларын монтаждау үшін компьютерлік бағдарламаларды теңшеу. 4. Жобаны аяқтау үшін қажетті аудиовизуалды эффектiлер мен музыканы анықтау. 5. Аудиовизуалды бағдарламалардың сапасын бақылау. 6. Монтаждың көркемдік және техникалық сапасын қамтамасыз ету.

	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кино -, теле -, бейнефильмдердің, телерадио бағдарламаларының барлық түрлері мен жанрларының көркемдік деңгейіне қойылатын талаптарды айқындайтын әдістемелік материалдар. 2. Компьютерлік графика, анимация және арнайы эффектiлер негiздерi. 3. Монтаждауға арналған компьютерлік бағдарламалар. 4. Техникалық құралдар, монтаждау жабдықтарының түрлері және олардың жұмыс істеу қағидаттары. 5. Бейненің, дыбыстың және монтаждың өзара көркемдік байланысы қағидаты. 6. Жүйесіз монтаждау негiздерi. 7. Еңбек заңнамасы, өндiрiстiк санитария, еңбек қауiпсiздiк және еңбектi қорғау мен iшкi еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауiпсiздiгiнiң талаптары.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді
Дағды 3: Барлық дыбыстық материалдарды монтаждау, дыбыстау, синхрондау және келісу	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Теле-, радиобағдарламаларды (теле-, радиобағдарламалар, фильмдер) және жобаларды жалпы шығармашылық ниетке сәйкес шумен үндестіре безендіру бойынша жұмыстарды орындау. 2. Шу эффектiлерiн таңдап, синтездеу және оларды аспаптар мен арнайы құрылғыларда орындау. 3. Телерадио хабарларын жасаған кезде қажетті шу фонограммаларын таңдау. 4. Синхронды шу жазбаларын жүргізу. 5. Барлық түрдегі және жанрдағы кино-, теле-, бейнефильмдерді, телерадио бағдарламаларды дыбыспен және шумен әрлеуді жүзеге асыру. 6. Барлық дыбыстық материалдарды (музыка, шу және т.б.) монтаждау. 7. Дыбыс пен суреттерді үндестіру. 8. Дыбыстарды, музыканы және көрнекі эффектiлердi қабаттастыру. 9. Дыбыстың техникалық сапасын қамтамасыз ету. 10. Үндескен шу материалын қайта жазуға дайындаудың жоғары көркемдік және техникалық сапасы мен мерзімдерін қамтамасыз ету.
	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дыбыс операторы шеберлігінің негiздерi. 2. Телерадио хабарларын таратуда қолданылатын дыбыс жазатын және дыбыс шығаратын аппаратуралар. 3. Теле радио хабарларын жасау технологиялары. 4. Бейненің, дыбыстың және монтаждың өзара көркемдік байланысы қағидаты. 5. Музыкалық мәдениет және сауаттылық негiздерi. 6. Музыкалық аспаптардың дыбыстық қасиеттері. 7. Технологиялық жабдықты пайдалану түрлері мен қағидалары. 8. Акустика және дыбыстық техника саласындағы озық отандық және шетелдік тәжірибе. 9. Еңбек заңнамасы, өндiрiстiк санитария, еңбек қауiпсiздiк және еңбектi қорғау мен iшкi еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауiпсiздiгiнiң талаптары.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді

	<p>Дағды 4: Тақырыптық ақпаратты кейіннен жылдам іздеу үшін материалды журналдау (логтау)</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кәсіптік міндеттерді тиімді орындау үшін қажетті ақпаратты іздеуді жүзеге асыру. 2. Аудио-, бейнематериалдарды логтаудың бағдарламалық қамтылымымен жұмыс істеу. 3. Дыбыстың техникалық сапасын қамтамасыз ету.
		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Монтаждау бойынша нормативтік құжаттар мен нұсқаулықтар. 2. Аудио-, бейнематериалдарды логтау талаптары мен құралдары. 3. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Талап етілмейді</p>
	<p>Дағды 5: Бейнежазбаларды жүйелеу және сақтау)</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жобалар архивін жүргізу. 2. Аудио және бейнематериалдарды архивтеудің заманауи техникалық құралдарын пайдалану. 3. Аудио-, бейнематериалдарды логиялау бағдарламалық қамтамасыз етулерімен жұмыс істеу.
		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Техникалық құжаттаманы жүргізу тәртібі. 2. Архивтің аппараттық-бағдарламалық қамтылымының функционалы және пайдаланылуы. 3. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Талап етілмейді</p>
<p>Еңбек функциясы 3: Барлық түрдегі және жанрдағы кино -, теле -, бейнефильмдердің, телевизия және радиобағдарламаларының көркемдік-техникалық сапасын қамтамасыз ету</p>	<p>Дағды 1: Монтаждау барысында әрбір сюжеттің (фрагменттің) жедел дайындығын қамтамасыз ету, материалдарды қарауға дайындау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кәсіптік тапсырмаларды тиімді орындау үшін қажетті ақпаратты іздеу. 2. Жобаның көркемдік қасиеттерін бағалау. 3. Монтаждаудың техникалық құралдарын және монтаждау жабдықтарының әрқилы түрлерін пайдалану.
		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кино -, теле -, бейнефильмдердің, телерадио бағдарламаларының барлық түрлері мен жанрларының көркемдік деңгейіне қойылатын талаптарды айқындайтын әдістемелік материалдар. 2. Монтаждауды ұйымдастыру және технологиясы. 3. Монтаждаудың техникалық құралдары және олардың жұмыс істеу қағидаттары. 4. Жабдықты техникалық пайдалану қағидалары. 5. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Талап етілмейді</p>
	<p>Дағды 2: Музыкалық редакторлармен бірге шу мен музыканы пайдалану</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Барлық дыбыстық материалдарды (музыка, шу және т.б.) монтаждау. 2. Дыбыс пен суреттерді үндестіру. 3. Дыбыстың техникалық сапасын қамтамасыз ету.

		Білімдер:	
		1. Дыбыс техникасының негіздері. 2. Телерадио хабарларын таратуда қолданылатын дыбыс жазатын және дыбыс шығаратын аппаратуралар. 3. Музыкалық мәдениет және сауаттылық негіздері. 4. Музыкалық аспаптардың дыбыстық қасиеттері. 5. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді	
	Дағды 3: Продюсермен және режиссерлермен бірге өнімнің драмалық немесе ойын-сауықтық құндылығын арттыру үшін қажетті монтаждау әдістерін таңдау	Машықтар:	
		1. Монтаждаудың тиімді әдістерін табу үшін қажетті ақпаратты іздеу. 2. Продюсердің, режиссерлердің қызметін, стилі мен талаптарын талдау. 3. Дыбыстың техникалық сапасын қамтамасыз ету.	
		Білімдер:	
		1. Кино -, теле -, бейнефильмдердің, телерадио бағдарламаларының барлық түрлері мен жанрларының көркемдік деңгейіне қойылатын талаптарды айқындайтын әдістемелік материалдар. 2. Кино, теле-, бейнефильмдер, телевизия және радио бағдарламаларын жасаудың, монтаждаудың отандық және әлемдік озық тәжірибесі 3. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Мұқият тыңдау Орындаушылық Зейінділік Шыдамдылық Еңбекқорлық Өзін өзі дамыту		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	Техникалық реттеу объектісі болып табылмайды		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	4	Телерадио хабарларын тарату жөніндегі техник-мамандар	
12. Кәсіптің карточкасы «Комментатор»:			
Топтың коды:	2656-3		
Қызмет атауының коды:	2656-3-005		
Кәсіптің атауы:	Комментатор		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	-		
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	БТБА немесе КС байланысы жоқ -		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Журналистика және ақпарат	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Талап етілмейді		

Формалды емес және информталы біліммен байланыс:	Талап етілмейді	
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	2656-3-006 - Спорт комментаторы	
Қызметтің негізгі мақсаты:	Техникалық құралдар – бұқаралық коммуникация құралдары (баспа, радио, телевизия) көмегімен ақпарат хабарлары.	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Өзекті оқиғалар бойынша түсініктемелер дайындау 2. Бағдарламаны (тақырыпты) шығару процесін жүргізу.
	Қосымша еңбек функциялары:	
Еңбек функциясы 1: Өзекті оқиғалар бойынша түсініктемелер дайындау	Дағды 1: Ақпаратты жинау және өңдеу	Машықтар:
		1. Материалдарды оның орындылығын, нысаналы аудиторияның сұранысын ескере отырып талдау. 2. Түрлі тақырыптағы телевизия және радио хабарларын жүргізу. 3. Материалдарды авторлық құқықты бұзбайтындай және бағдарлама регламентін де бұзбай таңдау.
		Білімдер:
		1. Түсініктеме контентін жасауға қойылатын талаптар. 2. Жаңалықтар берілетін немесе жарнамалық роликтер, телевизиядағы немесе радиодағы оқиғалар түсірілетін форматтар. 3. Ақпарат көздерімен жұмыс істеу қағидаттары және оны жинау әдістері (бақылау, мәтін, графика, бейне, аудио нысандарындағы контентпен жұмыс). 4. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді
	Дағды 2: Түсініктеме дайындау	Машықтар:
		1.Түсініктемелер үшін материалдарды оларға бөлінген уақыт шектеулерін ескере отырып жасау. 2.Көрсеткіштерді (тыңдаушыларды) өз тұжырымын жасауға итермелейтін түсініктеме жанрының стилистикасын меңгеру. 3. Хабар (арна, бағдарлама) талаптарына сәйкес келетін бейнеде жұмыс істеу. 4. Аудио (бейне) жабдықпен жұмыс істеу.
		Білімдер:
		1. Түсініктемелер жасаудың міндеттері мен әдістері, технологиясы мен техникасы, олардың мазмұндық және құрылымдық-композициялық ерекшеліктері. 2. Түсініктеме қызметінің теориялары, әдістері, әдістері мен құралдары. 3. Теле, радио, Интернет өндірісінің негіздері. 4. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді

	<p>Дағды 3: Оқиғаға, хабар (бағдарламаны) шығарылымына түсініктеме беру</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ақпаратты нысаналы аудиторияға түсінікті нысанда – объективті түсіндіру және бұрмалауға, үрдіске бейімдеуге жол бермеу. 2. Студияда және студиядан тыс хабарлар шығару. 3. Эфирде хабар (арна, бағдарлама) талаптарына сәйкес келетін бейнеде жұмыс істеу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тікелей эфирде хабар жазудың және жұмыстардың міндеттері мен әдістері, технологиясы мен техникасы. 2. Теле (радио) хабарларын жасау технологиясы. 3. Сөйлеу техникасы. 4. Фоника және акустика. 5. Риторика және шешендік өнер. 6. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Талап етілмейді</p>
<p>Еңбек функциясы 2: Бағдарламаны (тақырыпты) шығару процесін жүргізу.</p>	<p>Дағды 1: Бағдарламаны (тақырыпты) жазу немесе тікелей эфирде жұмыс істеу.</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Студияда және студиядан тыс бағдарламаларды жүргізу. 2. Бағдарламаның (арнаның, тақырыптың) талаптарына сәйкес келетін бейнеде жұмыс істеу. 3. Тыңдаушының (көрерменнің) назарын мәселенің, тақырыптың, объектінің, адамның, бағдарламаның идеяларын түсіну мен қабылдаудың қажетті аспектісіне аудару және оны баса көрсету. 4. Аудио- және бейнемазмұн техникасымен жұмыс істеу. 5. Бағдарлама қатысушыларына сұрақтар дайындау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Интервью жүргізу әдістері. 2. Мизансценаларды құру әдістері. 3. Журналистиканың негізгі жанрлары, олардың стильдік ерекшеліктері. 4. Ақпарат көздерімен жұмыс істеу принциптері және оны жинаудың әдістері (интервью, бақылау, мәтіндік, графикалық, бейнемазмұнды, аудио контентпен жұмыс). 5. Еңбек заңнамасы, ішкі еңбек тәртібі, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария, өрт қауіпсіздігі талаптары.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Талап етілмейді</p>
	<p>Дағды 2: Бағдарламаның мазмұнын құрылымдау және сегменттер арасында уақытты бөлу.</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сөзбен импровизация жасауды қолдану. 2. Әр түрлі журналистік жанрлардың стилін меңгеру, бұл жанрлар көрермендерді (тыңдаушыларды) өз пікірлерін жасауға ынталандырады (талқыланатын, дискуссияға түсетін, қарама-қайшылықтарды қамтитын, қарсы тараптың дәлелдеріне байланысты мазмұнды байланыстыру, пікірталас реті). 3. Әртүрлі жанрдағы бағдарламаларды (телевизиялық, радио, интернет эфирінде жұмыс істегенде) дайындау және жүргізу. 4. Видео (радио) эфирінде мизансценамен жұмыс істеу. 5. Камера алдында (аудио жазбада) және суфлермен жұмыс істеу. 6. Интервью жүргізу. 7. Дебаттарды жүргізу.

		Білімдер:	
		1. Қазақстан Республикасындағы бұқаралық ақпарат құралдары туралы заңнамасы. 2. Сөйлеу техникасы. 3. Фоника және акустика. 4. Риторика және ораторлық өнер. 5. Еңбек заңнамасы, ішкі еңбек тәртібі, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария, өрт қауіпсіздігі талаптары.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жүйелі ойлау Сыни ойлау Логикалық ойлау Жинақылық Коммуникабельділік Бірегейлік Ұтқырлық Ассоциативті ойлау Шығармашылық қиыл Ой-өрісінің кең болуы Білімдарлық Байқампаздық		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	Техникалық реттеу объектісі болып табылмайды		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	6	Бағдарлама жүргізушісі	
	6	Тілші	
	6	Диктор	
	6	Телевизия/ радио жаңалықтарының репортері	
6	Шолушы		
13. Кәсіптің карточкасы «Сценарийші»:			
Топтың коды:	2641-2		
Қызмет атауының коды:	2641-2-002		
Кәсіптің атауы:	Сценарийші		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	-		
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	БТБА немесе КС байланысы жоқ -		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Журналистика және ақпарат	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Талап етілмейді		
Формалды емес және информталы біліммен байланыс:	Талап етілмейді		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	2641-3-002 - Жарнама мәтіндерін құрастырушы 2641-3-003 - Сөйлейтін сөз құрастырушы 2641-3-004 - Спорттық мәтіндерді құраушысы 2641-3-006 - Техникалық шарттарды құрастырушы		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Идеясының тереңдігімен сипатталатын сапасы жоғары сценарийлер мен мәтіндерді құрастыру.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			

Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Сценарий материалын әзірлеу және сценарийді дайындау 2. Мәтіндерді жариялауға дейін түзету және редакциялау, олардың құрылымын және мазмұнын тексеру, түзетілген материалды рәсімдеу және тапсыру.
Еңбек функциясы 1: Сценарий материалын әзірлеу және сценарийді дайындау	Қосымша еңбек функциялары: Дағды 1: Идеялық-тақырыптық базаны дайындау және әзірлеу, сценарий жазу	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Түрлі көздерден маңызды деректерді жинау, өңдеу, талдау, олардан ақпарат алу. 2. Алынған ақпаратты түйсінген кезде шығармашылық қиялды қолдану. 3. Шығармашылық қиял процесінде шабыттану. 4. Жалпы қағидаларды немесе тұжырымдарды қалыптастыру үшін ақпарат бөліктерін біріктіріңіз. 5. Объектілер туралы, оның ішінде сценарий элементтері, іс-әрекет туралы ақпаратты белгілі бір тәртіппен немесе белгілі бір қағидаға немесе қағидалар жиынтығына сәйкес белгілі бір схема бойынша құрылымдау. 6. Құрылымдалған ақпараттан білім алу және олардан сценарий жазу үшін идеялық-тақырыптық база қалыптастыру. 7. Әдеби тілді меңгеру. 8. Қоғам мен нысаналы аудитория үшін маңызды тақырыптарды бөліп көрсету. 9. Өз қызметінде олардың көрнекті әдістерін пайдалану үшін радио, телевизия бағдарламаларын талдау. 10. Нысаналы аудиторияның психологиялық портретін жасауды қолдану. 11. Оқиғалардың желілік баяндалуын (синопсис) қолдану. 12. Түрлі стилистикалық және жанрлық нысандарда жұмыс істеу. 13. Сценарий тақырыбын ашу және аудиторияға қажетті әсер ету үшін көркемдік көрнекі құралдар мен бейнелерді пайдалану. 14. Радио, теле, компьютер аппараттық және бағдарламалық қамтылымымен жұмыс істеу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Шығармашылық қиялды дамыту. 2. Стилистика негіздері, сөйлеу мәдениеті. 3. Сценарий шеберлігінің негіздері. 4. Психология, тұлға типологиясы, конфликтология негіздері. 5. Аудиовизуалды шығарманың көрерменге әсер ету психологиясы. 6. Радиохабар тарату, телевизиялық өндіріс техникасы мен технологиясы. 7. Радио, телевизия рейтингтерін өлшеудің негізгі параметрлері. 8. Радио, телевизия бағдарламаларының деңгейіне қойылатын талаптарды анықтайтын нормативтік құжаттар. 9. ҚР Авторлық құқық туралы заңнамасы. 10. Телебағдарламалар үшін сценарий әзірлеудің озық отандық және әлемдік тәжірибесі 11. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары. <p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p> <p>Талап етілмейді</p>

	<p>Дағды 2: Әдеби шығармаларды сценарийге қайта өңдеу, бейімдеу</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әдеби шығарманы оның нысаналы аудиторияда тақырыптық сұранысқа ие болуы тұрғысынан талдау. 2. Жанрлық ерекшелікке негізделген сценарийдің композициялық құрылымын құру. 3. Сценарий тақырыбын ашу және аудиторияға қажетті әсер ету үшін көркемдік көрнекі құралдар мен бейнелерді табу. 4. Жанрлық ерекшелікке негізделген сценарийдің композициялық құрылымын құру. 5. Дайын сценарийді ресімдеу нормаларына қойылатын талаптарға сәйкес ресімдеу. 6. Редакторларға мәтін жазу. 7. Бекітілген үлгілер бойынша қажетті құжаттарды ресімдеу. 8. Заманауи техникалық және бағдарламалық құралдарды пайдалану. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Стилистика негіздері, сөйлеу мәдениеті 2. Телевизия өндірісінің техникасы мен технологиясы 3. Телевизиялық редаKTура мен баспа редаKTурасы 4. Авторлық құқық туралы заңнамалық база 5. БАҚ-қа қойылатын талаптарды айқындайтын нормативтік құжаттар. 6. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді
<p>Еңбек функциясы 2: Мәтіндерді жариялауға дейін түзету және редакциялау, олардың құрылымын және мазмұнын тексеру, түзетілген материалды ресімдеу және тапсыру.</p>	<p>Дағды 1: Мәтіндерді дайындау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Редакциядан кейін сценарий мен материалды өңдеуді жүзеге асырыңыз. 2. Мәтіннің тіл нормаларына сәйкестігін қамтамасыз ету (лексикалық, сөзжасамдық және грамматикалық қателерді жою, емле мен тыныс белгілерін түзету). 3. Түзетулерді ескере отырып, терілген мәтіннің түпнұсқаға немесе алдыңғы түзетуге сәйкестігін қамтамасыз ету. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. "Масс-медиа туралы" Қазақстан Республикасының Заңы. 2. "Авторлық құқық және сабақтас құқықтар туралы" Қазақстан Республикасының Заңы. 3. Түзету ережелері және стандартты түзету белгілері. 4. Еңбек заңнамасы, ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария, өрт қауіпсіздігі талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді
	<p>Дағды 2: Материалды келісу және тапсыру</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Өндіріс кестесінің және материалдар мен мәтіндерді дайындау мерзімдерінің сақталуын қамтамасыз ету. 2. Ұйымдастыру саясаты мен процедураларын ұстаныңыз. 3. Заманауи техникалық байланыс құралдары мен компьютерлік технологияларды қолдана отырып ақпаратты өңдеу.

		Білімдер:	
		1. "Масс-медиа туралы" Қазақстан Республикасының Заңы. 2. Желілік және телерадио хабарларын тарату БАҚ деңгейіне қойылатын талаптарды айқындайтын нормативтік құжаттар. 3. "Авторлық құқық және сабақтас құқықтар туралы" Қазақстан Республикасының Заңы. 4. Жазбаша және ауызша сөйлеу нормалары. 5. Сөйлеу мәдениетінің нормалары. 6. Еңбек заңнамасы, ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария, өрт қауіпсіздігі талаптары.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Бірегейлік Идеяларды еркін меңгеру Жазбаша жеткізу Шығармашылық қиял Еңбекқорлық Білімдарлық Ой-өрісінің кең болуы		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	Техникалық реттеу объектісі болып табылмайды		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	7	Режиссер	
14. Кәсіптің карточкасы «Шолушы»:			
Топтың коды:	2642-1		
Қызмет атауының коды:	2642-1-014		
Кәсіптің атауы:	Шолушы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	-		
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	БТБА немесе КС байланысы жоқ -		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Журналистика және ақпарат	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	талап етілмейді		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	-		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	2642-1-015 - Сән шолушысы 2642-1-016 - Экономикалық мәселелер жөніндегі шолушы 2642-1-017 - Саяси шолушы 2642-1-018 - Спорт шолушысы		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Интернет, телерадио хабарлары арқылы жалпы контексте кең аудиторияға болып жатқан оқиғалардың мәнін ашу.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Бекітілген қызмет бағыттары (экономикалық, саяси, әлеуметтік, мәдени), объектілер немесе аймақтар бойынша талданған ақпараты бар редакцияға материал дайындау. 2. Қарастырылып отырған мәселе бойынша өз пікірін міндетті түрде білдіре отырып, отандық және әлемдік дереккөздердің материалдары бойынша	
	Қосымша еңбек функциялары:		

<p>Еңбек функциясы 1: Бекітілген қызмет бағыттары (экономикалық, саяси, әлеуметтік, мәдени), объектілер немесе аймақтар бойынша талданған ақпараты бар редакцияға материал дайындау.</p>	<p>Дағды 1: Оқиғалардың реттілігін талдауды жүзеге асыру, маңызды оқиғаларды бөліп көрсету және өңдеу, материал жасау.</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жаңалықтар ағынын сақтау үшін байланыс орнатыңыз. 2. Ақпарат көздерімен жұмыс істеу. 3. Кәсіби желіні дамыту. 4. Әлеуметтік желілердегі оқиғаларды қадағалаңыз. 5. Өзіңіздің пікір жазу стиліңізді қолданыңыз және дамытыңыз. 6. Мемлекеттік органдармен, жергілікті өзін-өзі басқару органдарымен, кәсіпорындармен, азаматтармен және басқа да бұқаралық ақпарат құралдарымен тұрақты байланыста болу. 7. Мақсатты аудитория мен редакциялық саясаттың орындылығын, қажеттіліктері мен мүдделерінің трендтерін ескере отырып, материалдарды талдау. 8. Авторлық жобалар бойынша ұсыныстарды мақсатты аудитория үшін олардың тартымдылық критерийлеріне және БАҚ ақпараттық саясатына сәйкестігіне сәйкес дайындау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Журналистиканың негізгі жанрлары, олардың стилистикалық ерекшеліктері. 2. Ақпарат көздерімен жұмыс істеу принциптері және оны жинау әдістері (сұхбат, бақылау, мәтіндік, графикалық, бейне, аудио нысандардағы мазмұнмен жұмыс). 3. Бекітілген тақырыптың пәндік саласындағы мамандандырылған Білім. 4. Материалды дайындау үшін қажетті қазіргі әдеби тілдердің ережелері мен нормалары. 5. Технологиялық процестің талаптары. 6. Кәсіби журналистік этика. 7. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>талап етілмейді</p>
	<p>Дағды 2: Алынған ақпараттың дұрыстығын тексеруді жүзеге асыру</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жариялау (беру) үшін материалдарды дайындау туралы шешім қабылдау және орындылығын бағалау. 2. Ақпаратты жинау және құрылымдау, Құзыретті көздермен өзара әрекеттесуді қоса алғанда, материалды дайындау үшін білім алу. 3. Оқырмандарды (көрсеткіштерді, тыңдаушыларды) өз қорытындыларын жасауға шақыра отырып, әртүрлі журналистік жанрлардың стилистикасын меңгеру. 4. Әр түрлі жанрларды (теледидар, радио немесе интернет-эфирде) дайындаңыз және өткізіңіз. 5. Аудио және бейне жабдықтарымен жұмыс жасаңыз.

		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Редакциялық қызметтің теориялары, әдістері, әдістері мен құралдары. 2. Журналистік басылымдарды құрудың міндеттері мен әдістері, технологиясы мен техникасы, олардың мазмұндық және құрылымдық-композициялық ерекшеліктері. 3. Журналистиканың негізгі жанрлары, олардың стилистикалық ерекшеліктері. 4. Ақпарат көздерімен жұмыс істеу принциптері және оны жинау әдістері (сұхбат, бақылау, мәтіндік, графикалық, бейне, аудио нысандардағы мазмұнмен жұмыс). 5. Бекітілген тақырыптың пәндік саласындағы мамандандырылған Білім. 6. Материалды дайындау үшін қажетті қазіргі әдеби тілдердің ережелері мен нормалары. 7. ҚР Масс-медиа туралы заңнамасы. 8. Тәуекелдерді басқару негіздері. 9. Технологиялық процестің талаптары. 10. Кәсіби журналистік этика. 11. Редакциялық саясат. 12. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	талап етілмейді
<p>Еңбек функциясы 2: Қарастырылып отырған мәселе бойынша өз пікірін міндетті түрде білдіре отырып, отандық және әлемдік дереккөздердің материалдары бойынша</p>	<p>Дағды 1: Авторлық материалдарды түзетуді жүзеге асыру.</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жүйелік тапсырмаларды өңдеу, идеялар мен тақырыптарды әзірлеу үшін жетекшілерді (аннотациялар, "тақырыбы") және кеңестерді бағалау. 2. Оларға бөлінген уақыт (алаң) бойынша шектеулерді ескере отырып материалдар жасау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. АКТ бағдарламалық жасақтамасының техникалық сипаттамалары. 2. Өнер тарихы, мәдени жобалар. 3. Мультимедиялық жүйелердегі аудио, бейне материалдарды өңдеуге арналған бағдарламалық жасақтама. 4. Жұмыс үстеліндегі баспа жүйелері. 5. Музыкалық жанр. 6. Спорттық жарыстар туралы ақпарат. 7. Әдеби жанрлардың түрлері 8. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	талап етілмейді
	<p>Дағды 2: Бас редактордың өкімімен белгіленген ақпараттың міндетті минимумын дайындауды жүзеге асыру</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Эфирдегі оқиғаларды қамту. 2. Жаңалықтар жасаушылармен, оқиғаларға қатысушылармен, куәгерлермен және басқа да өзекті ақпарат көздерімен байланыс орнату, ынтымақтастық және өзара әрекеттесу. 3. "Жаңа" және қызықты оқиғаларды іздеу. 4. Ақпаратты мақсатты аудиторияға қол жетімді түрде түсіндіру — объективті, бұрмаланусыз және тенденциясыз. 5. Қоғамдық кәсіптердің танымал өкілдерін (саясаттанушылар, әлеуметтанушылар, ғалымдар және басқа да құзыретті адамдар) шолуларға тарту.

		Білімдер:	
		1. Редакциялық қызметтің теориялары, әдістері, әдістері мен құралдары. 2. Журналистік басылымдарды құрудың міндеттері мен әдістері, технологиясы мен техникасы, олардың мазмұндық және құрылымдық-композициялық ерекшеліктері. 3. Журналистиканың негізгі жанрлары, олардың стилистикалық ерекшеліктері. 4. Ақпарат көздерімен жұмыс істеу принциптері және оны жинау әдістері (сұхбат, бақылау, мәтіндік, графикалық, бейне, аудио нысандардағы мазмұнмен жұмыс). 5. Білімді басқару негіздері. 6. Бекітілген тақырыптың пәндік саласындағы мамандандырылған Білім. 7. Материалды дайындау үшін қажетті қазіргі әдеби тілдердің ережелері мен нормалары. 8. Технологиялық процестің талаптары. 9. Кәсіби журналистік этика. 10. Редакциялық саясат. 11. Журналистік этика. 12. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	талап етілмейді	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жүйелі ойлау Күйзеліске тұрақтылық Аналитикалық ойлау Шығармашылық және шығармашылық Бастамашылық Сыни ойлау Логикалық ойлау Бақылаушылық Эрудиция		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	Техникалық реттеу объектісі болып табылмайды		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	7	Редактор (жалпы профиль)	
	6	Тілші	
	6	Комментатор	
	6	Бағдарлама жүргізушісі	
6	Диктор		
15. Кәсіптің карточкасы «Бағдарлама жүргізуші»:			
Топтың коды:	2656-2		
Қызмет атауының коды:	2656-2-001		
Кәсіптің атауы:	Бағдарлама жүргізуші		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	-		
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	БТБА немесе КС байланысы жоқ -		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Журналистика және ақпарат	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Талап етілмейді		

Формалды емес және информформалы біліммен байланыс:	Талап етілмейді	
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	2656-1-003 - Радио жүргізуші 2656-2-002 - Жаңалықтар бағдарламаларын жүргізуші 2656-2-003 - Ток-шоу жүргізушісі 2656-2-005 - Тележүргізуші	
Қызметтің негізгі мақсаты:	Бағдарламаның идеясын көрермендерге оларды баурап алып, сүйсіндіріп жеткізу, ой-өрісі кең, дикиясы жақсы екенін, сауатты сөйлейтінін көрсету.	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Тақырыпты шығармашылық тұрғыдан іздеу және хабар (бағдарлама) дайындау 2. Хабар (бағдарлама) шығару.
	Қосымша еңбек функциялары:	
Еңбек функциясы 1: Тақырыпты шығармашылық тұрғыдан іздеу және хабар (бағдарлама) дайындау	Дағды 1: Студия/арнаның шығармашылық жоспарларын жасау үшін ұсыныстар дайындау	Машықтар:
		1. Өзекті тақырыптарды шығармашылық тұрғыдан іздеу үшін нысаналы аудиторияны анықтау. 2. Интеллектуалды операция амалдарын қолдану арқылы оқиғаны қалпына келтіретін және шығармашылық қиялды қолдану, шаблондық ойлаудан аулақ болу. 3. Жүйелік, эволюциялық ойлауды қолдану. 4. Қайшылық, ресурс (ресурстық ойлау) арқылы, модельдер бойынша ойлауды қолдану. 5. Психологиялық инерцияны басқару. 6. Нысаналы аудиторияның сұранысын және олардың өзгеру үрдісін анықтау. 7. Іріктеуді жүйелеу, құрылымдау, шығармашылық ізденіс нәтижелерін нақты көрсету. 8. Аса маңызды құжаттарды, баспа материалдарын және ақпараттық агенттіктерді талдау.
		Білімдер:
		1. Авторлық құқық және Қазақстан Республикасының еңбек заңнамасы 2. Телерадио хабарларын тарату қызметін регламенттейтін органдардың қаулылары, өкімдері, бұйрықтары және өзге де нормативтік құжаттары. 3. Шығармашылық қиялды дамыту теориясы, әдістері. 4. Нақты ойлау технологиясы. 5. Масс-медиа жұмысының ерекшелігі 6. БАҚ саясаты 7. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді

<p>Дағды 2: Бағдарламаны (хабарды) эфирге шығару үшін материал дайындау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тапсырмаларды жүйелі түрде өңдеу, лидтерді бағалау (аннотациялар, "шапкалар"), идея, тақырып әзірлеуге арналған ұсыныстар. 2. Материал дайындау үшін салыстырмалы талдауды пайдалана отырып, түрлі көздерден ақпарат жинау және құрылымдау, оның ішінде мемлекеттік және жергілікті органдармен, кәсіпорындармен және медиа тұлғалармен, оқиғаларға қатысушылармен, куәгерлермен өзара іс-қимыл жасау арқылы. 3. Материалдарды оларға бөлінген уақыт шектеулерін ескере отырып жасау. 4. Оқырмандарды (көрермендерді, тыңдаушыларды) өз тұжырымын жасауға итермелейтін түрлі журналистік жанрлар стилистикасын меңгеру. 5. Түрлі жанрларда (телевизия, радио, Интернет эфирінде жұмыс істеген кезде) хабар дайындау және жүргізу. 6. Оқырмандардың (тыңдаушылардың, көрермендердің) назарын жарияланым (хабар) идеясын пайымдауға және түсінуге аудару. 7. Аудио (бейне) жабдықпен жұмыс істеу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қоғамдық сана мен мінез-құлыққа медиа арқылы әсер ету әдістері. 2. Хабар (бағдарлама) жасаудың міндеттері мен әдістері, технологиясы мен техникасы, олардың мазмұндық және құрылымдық-композициялық ерекшелігі. 3. Салыстырмалы талдау. 4. Журналистиканың негізгі жанрлары, олардың стилистикалық ерекшеліктері. 5. Ақпарат көздерімен жұмыс істеу қағидаттары және оны жинау әдістері (сұхбат, бақылау, мәтін, графика, бейне, аудио нысандардағы контентпен жұмыс). 6. Теле (радио, интернет) өндірісінің негіздері. 7. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Талап етілмейді</p>
<p>Дағды 3: Бағдарламаны (хабарды) әзірлеу</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Оқиғаның кейіпкерлері мен куәгерлерін тарту. 2. Пайдаланылатын ақпараттың дұрыстығы мен өзектілігін тексеру 3. Сценарий әзірлеу. 4. Дайындалған материалдарды (соның ішінде өз материалдарын) (сценарийлерді) контентті оңтайландыру үшін бейімдеу/редакциялау. 5. Сюжеттерге елеңдетпе жасау. 6. Плейлист жасау. 7. Бағдарламаны (хабарды) алдын ала беттеу. 8. Беттеудің аппараттық-бағдарламалық қамтылымымен жұмыс істеу.

		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. БАҚ жұмысының ерекшелігі. 2. Теле (радио) бағдарламаларды (хабарларды, сюжеттерді) жасау үшін пайдаланылатын техникалық құралдар. 3. Жобаны дамытудың медиа нарықты білуге негізделген әдістері. 4. Теле (радио) бағдарламаларын (хабарларын) жасау технологиялары. 5. Елдегі және әлемдегі ең маңызды ғылыми, мәдени, экономикалық және қоғамдық-саяси оқиғалар, сондай-ақ тарихи мәліметтер. 6. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді
Еңбек функциясы 2: Хабар (бағдарлама) шығару.	Дағды 1: Хабар (бағдарлама) жазу немесе тікелей эфирде жұмыс істеу	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бағдарламаларды студияда және студиядан тыс өткізу. 2. Хабар (арна, бағдарлама) талаптарына сәйкес келетін бейнеде жұмыс істеу. 3. Тыңдаушының (көрерменнің) назарын проблеманың талап етілетін аспектісіне, тақырыпқа, нәрсеге, адамға, хабар идеясын пайымдауға және түсінуге аудару және сол аспектіде ұстап тұру. 4. Аудио- және бейнетехникамен жұмыс істеу. 5. Хабарға қатысушыларға сұрақтар дайындау.
		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сұхбат әдістері. 2. Шағын сахна құру әдістері. 3. Журналистиканың негізгі жанрлары, олардың стилистикалық ерекшеліктері. 4. Ақпарат көздерімен жұмыс істеу қағидаттары және оны жинау әдістері (сұхбат, бақылау, мәтін, графика, бейне, аудио нысандардағы контентпен жұмыс). 5. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді
	Дағды 2: Сценарийді әзірлеу, шығарылым мазмұнын құрылымдау және сегменттер арасында уақытты бөлу.	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сөз тауып кету дағдысын қолдану. 2. Көрермендерді (тыңдаушыларды) өз тұжырымын жасауға итермелейтін түрлі журналистік жанрлардың стилистикасын меңгеру (талқылау, пікірталас, келіспеушілік, қарсы тараптың дәлелдеріне қатысты мазмұндық байланыстың болуы, сөз сөйлеу кезектілігі). 3. Түрлі жанрда (телевизия, радио, Интернет эфирінде жұмыс істеген кезде) хабар дайындау және жүргізу. 4. Бейне (радио) эфирдің шағын сахнасын қолда ұстау. 5. Кадрда (аудиожазбада) және суфлермен жұмыс істеу. 6. Сұхбат жүргізу. 7. Пікірсайысты модерациялау.
		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қазақстан Республикасының бұқаралық ақпарат құралдары туралы заңнамасы. 2. Сөйлеу техникасы. 3. Фоника мен акустика. 4. Риторика және шешендік өнер. 5. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.

	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Мұқият тыңдау Әлеуметтік сезімталдық Тартымды және телесымбатты сыртқы бейне Сауатты сөйлеу Бай сөздік қор Жақсы дикция Білімдарлық Коммуникабельділік		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	Техникалық реттеу объектісі болып табылмайды		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	6	Диктор	
	6	Комментатор	
	6	Тілші	
16. Кәсіптің карточкасы «Диктор»:			
Топтың коды:	2656-3		
Қызмет атауының коды:	2656-3-001		
Кәсіптің атауы:	Диктор		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	-		
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	БТБА немесе КС байланысы жоқ -		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Журналистика және ақпарат	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Талап етілмейді		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Талап етілмейді		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	2656-3-002 - Жаңалық бағдарламаларының дикторы 2656-3-003 - Стадион жөніндегі диктор 2656-3-004 - Ауа райы туралы ақпарат беретін диктор 2656-2-004 - Телевидение дикторы		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Аудиторияға ақпаратты кәсіпқойлықпен жеткізу.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Бағдарламаның жалпы идеясымен және әдеби негізімен алдын ала танысу, оны жетілдіру жөнінде ұсыныстар енгізу, таңдалған бейнежазбаларды (жазбаларды) дайындау және алдын ала қарау (тыңдау), студиялық және студиядан тыс бағдарламалардың репетицияларына, түсірілімдеріне (жазбаларына) қатысу 2. Барлық жанрдағы студиялық және студиядан тыс бағдарламаларды жүргізу	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Бағдарламаның жалпы идеясымен және әдеби негізімен алдын ала танысу, оны жетілдіру жөнінде ұсыныстар енгізу, таңдалған бейнежазбаларды (жазбаларды) дайындау және алдын ала қарау (тыңдау), студиялық және			

студиядан тыс бағдарламалардың репетицияларына, түсірілімдеріне (жазбаларына) қатысу	Дағды 1: Бағдарламаға немесе сұхбатқа дайындау мақсатында анықтамалық материалдарды зерделеуді жүзеге асыру	Машықтар: 1. Тақырып бойынша ағымдағы материалдарды талдау. 2. Алынған мәліметтерді талдау. 3. Материалдарды редакциялау. 4. Грамматика мен емле ережелерін қолдану. 5. Ақпараттың дұрыстығын тексеру. 6. Плейлист жасау. 7. Бағдарламалық идеяларды өзірлеу. 8. Сұхбат жүргізу. 9. Трансляцияларды дайындау. 10. Аудиожабдықты пайдалану. 11. Дауыс жаттықтырушысымен жұмыс істеу.
		Білімдер: 1. Материалдарды дайындау және өңдеу әдістері. 2. Коммуникация мен байланыстың заманауи техникалық құралдары қолданылатын ақпарат тарату әдістері. 3. Сұхбат жүргізу әдістері мен құралдары. 4. Жарықтандыру техникасы. 5. Сөйлеу техникасы. 6. Фоника және акустика. 7. Риторика және шешендік өнер. 8. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді
	Дағды 2: Эфирге берілетін мәтіннің бұрыштама қойылған (бақылау) данаға сәйкестігін қамтамасыз ету	Машықтар: 1. Телерадио бағдарламаларының материалын мәнерлеп, дұрыс оқу; 2. Еркін артикуляция. 3. Өз сөзінің шығу қаттылығын, энергиясын, ырғағын, реңін, тынысын, артикуляциясын үнемі бір деңгейде ұстау. 4. Болып жатқан оқиғаның мәніне дендеп, материалдың терең мәнін жеткізе отырып, айтылатын сөз тіркестерін алдын ала көз жүгіртіп оқу. 5. Негізгі ойды нақты жеткізу. 6. Шұғыл қажет болса, жұмысқа жедел өзгерістер енгізу.
	Білімдер: 1. Телевизия (радио) хабарларын жасаудың техникалық құралдары мен технологиясы. 2. Алдағы уақытта дыбыстандырылатын материалды білу, материалды оқуға қойылатын талаптарды білу, дыбыс режиссері мен режиссердің талаптарын білу. 3. Акустика негіздері. 4. Радиотрансляциялық аппаратураны және телемеханикалық көрсеткіштерді пайдалану қағидалары. 5. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді
Еңбек функциясы 2: Барлық жанрдағы студиялық және студиядан тыс бағдарламаларды жүргізу		

	<p>Дағды 1: Тыңдаушыға ақпаратты сапалы жеткізуді қамтамасыз ету</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Анық сөйлеу, дауыс ырғағын, энергиясын, артикуляциясын үнемі дыбыс деңгейінде тұрақты ұстау. 2. Өзі дыбыстап отырған материалдың мағынасын ұғынып, тыңдаушыға дәлме-дәл жеткізу, оқиганың мәнін ашу, сөз тіркесінен қалып қоймау. 3. Негізгі ойды нақты жеткізу. 4. Шұғыл қажеттілік болған жағдайда өзгерістер енгізуге дайын болу. 5. Радиобағдарламалардың материалын мөнерлеп, сенімді оқып шығу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сөйлеу техникасы. 2. Фоника және акустика. 3. Риторика және шешендік өнер. 4. Дыбыстайтын материал, материалды оқуға қойылатын талаптар және дыбыс инженері мен режиссердің қоятын талаптары. 5. Акустика негіздері. 6. Радиотрансляциялық аппаратураны және телемеханикалық көрсеткіштерді пайдалану қағидалары. 7. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді
	<p>Дағды 2: Мәтіндерді мөнерлеп оқу, дауыстық қабілеттерді сақтау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дайындалған мәтіндер мен материалдарды, хабарламаларды, көркем әдебиетті, жаңалықтар жинақтарын, мақалаларды және нормативтік құқықтық актілерді анық және мөнерлі оқу. 2. Оқырман мәдениетін дамыту, кітапхананың мәртебесін арттыру және үздік оқырмандардың беделін көтеру. 3. Қағаздан жылдам оқу. 4. Мәтіннің мәнін оқырманға жеткізу. 5. Көздері нашар көретін оқырмандар үшін интеллектуалдық, әлеуметтік және рухани дамуға еркін қолжетімділікті қамтамасыз ету, ақпараттық орта қалыптастыру. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Журналистиканың негіздерін және тілдік ережелерді білуі тиіс. 2. Дұрыс айту нормалары мен ережелерін меңгеру. 3. Еңбек заңнамасы, ішкі еңбек тәртібі, еңбек қауіпсіздігі және қорғау, өндірістік санитария, өрт қауіпсіздігі талаптарын білу.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	<p>Жауапкершілік Өртістік жағымды келбет Зейінділік Орындаушылық Білімдарлық Жылдам ден қою Жақсы дикция Мұқият тыңдау Сыни тұрғыдан ойлау</p>	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	Техникалық реттеу объектісі болып табылмайды	
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:

	6	Бағдарлама жүргізушісі	
	6	Комментатор	
	6	Тілші	
	6	Телевизия/ радио жаңалықтарының репортері	
	6	Шолушы	
17. Кәсіптің карточкасы «Телевизиялық/радиожаңалықтар репортері»:			
Топтың коды:	2642-1		
Қызмет атауының коды:	2642-1-019		
Кәсіптің атауы:	Телевизиялық/радиожаңалықтар репортері		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	-		
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	БТБА немесе КС байланысы жоқ -		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Журналистика және ақпарат	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Талап етілмейді		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Талап етілмейді		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	2642-1-003 - Газер репортері		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Қоғамды өзекті оқиғалар орнынан хабардар ету.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Өзекті оқиғалар орындарынан репортаждар дайындау, тікелей эфирде жұмыс істеу 2. Шығармашылық тақырыпты іздеу және бағдарламаны дайындау	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Өзекті оқиғалар орындарынан репортаждар дайындау, тікелей эфирде жұмыс істеу	Дағды 1: Редакцияны жедел ақпаратпен қамтамасыз ету	Машықтар:	1. Түрлі көздерден, соның ішінде әлеуметтік желілерден өзекті ақпаратты жинау және өңдеу. 2. Материалдарды орындылығын, нысаналы аудиторияның мүдделерін, сұранысын, трендтерін және редакциялық саясатты ескере отырып талдау. 3. Айқын және қысқа жаңалықтар жазу, сондай-ақ камера алдында немесе эфирде сенімді сөйлеу.
		Білімдер:	1. Ақпарат көздерімен жұмыс істеу қағидаттары және оны жинау әдістері (сұхбат, бақылау, әлеуметтік желілер, мәтін, графика, бейне, аудио нысандарындағы контентпен жұмыс). 2. Жиналған ақпаратты тексеру әдістері. 3. Техникалық жабдықтардың жұмысын және эфирдегі жұмыс ерекшеліктерін түсіну. 4. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.
		Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді

	<p>Дағды 2: Оқиғаны оқиға болған жерге барып жария ету</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сюжеттер дайындау және жасау. 2. Эфирде жұмыс істеу (телевизия, радио, интернет). 3. Оқиғаға қатысушылармен, оның куәгерлерімен сұхбат жүргізу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Операторлық өнер негіздері. 2. Эфирге шығу үшін материал дайындау әдістері. 3. Аудио-, бейнеақпаратты және байланысты компьютерлік өңдеу құралдары. 4. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Талап етілмейді</p>
<p>Еңбек функциясы 2: Шығармашылық тақырыпты іздеу және бағдарламаны дайындау</p>	<p>Дағды 1: Студия/арнаның шығармашылық жоспарларын жасау үшін ұсыныстар дайындау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Шығармашылық тақырыпты іздеуде мақсатты аудиторияны анықтау. 2. Қайта құрушы және шығармашылық қиялды пайдалану, интеллектуалдық операциялар әдістерін қолдана отырып, стереотипті ойлауды жеңу. 3. Жүйелі, эволюциялық ойлауды қолдану. 4. Қарама-қайшылықтар, ресурстар (ресурстық ойлау), модельдер арқылы ойлауды қолдану. 5. Психологиялық инерцияны басқару. 6. Мақсатты аудиторияның қажеттіліктерін және олардың өзгеру тенденцияларын анықтау. 7. Шығармашылық ізденіс нәтижелерін жүйелеу, құрылымдау және анық баяндау. 8. Маңызды құжаттарды, баспасөз материалдары мен ақпараттық агенттіктердің деректерін талдау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қазақстан Республикасындағы авторлық құқық және еңбек заңнамасы. 2. Телерадио хабар тарату қызметін реттейтін органдардың қаулылары, бұйрықтары, өкімдері және басқа да нормативтік құжаттар. 3. Шығармашылық қиялды дамыту теориясы мен әдістері. 4. Дәл ойлау технологиясы. 5. БАҚ қызметінің ерекшеліктері. 6. БАҚ саясаты. 7. Еңбек заңнамасы, ішкі еңбек тәртібі, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария, өрт қауіпсіздігі талаптары.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Талап етілмейді</p>
	<p>Дағды 2: Бағдарламаны (тақырыпты) эфирге шығару үшін материалдар дайындау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Берілген тапсырмаларды жүйелі өңдеу, жетекші тақырыптарды (аннотацияларды, "шапкаларды") бағалау, идеялар мен тақырыптарды әзірлеуге арналған ұсыныстар жасау. 2. Әр түрлі көздерден ақпарат жинап, оны құрылымдау, оның ішінде мемлекеттік және жергілікті органдармен, кәсіпорындармен, медиа тұлғалармен, оқиға куәгерлерімен және қатысушыларымен өзара іс-қимыл жасау арқылы салыстырмалы талдау жүргізу. 3. Шектеулі уақыт ішінде материалдар жасау. 4. Оқырмандарды (көрсеткіштер мен тыңдармандарды) өз пікірлерін жасауға ынталандыратын әр түрлі журналистік жанрлардың стилін меңгеру.

		Білімдер:	
		1. Қоғамның санасы мен мінез-құлқына медиа ықпалының әдістері. 2. Бағдарламаларды (тақырыптарды) жасау міндеттері мен әдістері, технологиясы мен техникасы, олардың мазмұндық және құрылымдық-композициялық ерекшеліктері. 3. Салыстырмалы талдау. 4. Журналистиканың негізгі жанрлары, олардың стильдік ерекшеліктері. 5. Ақпарат көздерімен жұмыс істеу принциптері және оны жинаудың әдістері (интервью, бақылау, мәтіндік, графикалық, бейнемазмұнды, аудио контентпен жұмыс). 6. Телевизия (радио, интернет) өндірісінің негіздері. 7. Еңбек заңнамасы, ішкі еңбек тәртібі, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария, ерт қауіпсіздігі талаптары.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жылдам ден қою Сауатты сөйлеу Дикция Зейінділік және стресске төзімділік Импровизацияға әзір болу Білімдарлық Ой-өрісінің кең болуы Жеделдік Табандылық Объективтілік Байқампаздық Жұмысқа қабілеттілік және еңбекқорлық		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	Техникалық реттеу объектісі болып табылмайды		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	6	Бағдарлама жүргізушісі	
	6	Комментатор	
	6	Тілші	
	6	Диктор	
	6	Шолушы	
18. Кәсіптің карточкасы «Корреспондент»:			
Топтың коды:	2642-1		
Қызмет атауының коды:	2642-1-007		
Кәсіптің атауы:	Корреспондент		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	-		
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	БТБА немесе КС байланысы жоқ -		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Журналистика және ақпарат	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Талап етілмейді		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Талап етілмейді		

Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	2642-1-005 - Инокорреспондент 2642-1-006 - Кинооператор-корреспондент 2642-1-009 - Баспа, газет және журналдар редакциясының корреспонденті 2642-1-010 - Қриминалық корреспондент 2642-1-011 - Меншікті корреспондент 2642-1-012 - Арнайы корреспондент 2642-1-020 - Фотокорреспондент 2642-1-013 - Репортерлік тергеу жүргізушісі корреспондент	
Қызметтің негізгі мақсаты:	БАҚ көмегімен таратуға арналған оқиғаларды, құбылыстарды, фактілерді жария ететін ақпараттық материалды дайындау және жасау	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Ақпарат тізгінін қадағалау және қызметті жоспарлау, бағдарлама, хабар жасау 2. Бағдарлама (хабар) жасау
	Қосымша еңбек функциялары:	
Еңбек функциясы 1: Ақпарат тізгінін қадағалау және қызметті жоспарлау, бағдарлама, хабар жасау	Дағды 1: Материал дайындап, редакцияны жедел ақпаратпен қамтамасыз ету	Машықтар: 1. Түрлі көздерден ақпарат жинау және құрылымдау. 2. Материалдың негізі ретінде оқиғаларды, құбылыстарды, фактілерді өз бетінше іздеу. 3. Қоғам өміріндегі өзекті оқиғаларды және оларға тың көзқарастарды зерттеу. 4. Болашақ материалдың негізгі сюжеттік желісін жария етілетін тақырыптың спецификасы мен ерекшеліктерін ескере отырып анықтау. 5. Сұхбат үшін сұрақтар дайындау.
		Білімдер: 1. Сұхбат алу әдістері, фото және бейнетүсірілім әдістері. 2. Алынған ақпараттың дұрыстығын тексеру әдістері. 3. Журналистік жарияланым жасаудың міндеттері мен әдістері, технологиясы мен техникасы, олардың мазмұндық және құрылымдық-композициялық ерекшеліктері. 4. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді
	Дағды 2: Ақпаратты өңдеу және тексеру	Машықтар: 1. Жиналған ақпаратты талдау. 2. Алынған деректерді тексеру үшін қосымша ақпарат көздерін іздеу 3. Қосымша ақпаратты талдау, оның ішінде оның дұрыстығын тексеру. 4. Материалдарды өңдеу, соның ішінде келтірілген дәйексөздердің, атаулардың, сандардың және басқа да нақты деректердің дұрыстығын қамтамасыз ету.
		Білімдер: 1. Материалдарды стилистикалық өңдеу әдістері мен құралдары. 2. Бейне және дыбыс жазу бағдарламалық камтылымының функционалдық сипаттамалары. 3. Талдау әдістері мен құралдары. 4. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді

	<p>Дағды 3: Сұхбатты ұйымдастыру және іріктеу</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Аудио- және бейнетехникамен жұмыс істеу. 2. Жоспарланған сұхбаттарға сұрақтар дайындау. 3. Тыңдаушылардың, көрермендердің назарын бағдарламаның (хабардың) идеясына аудару. 4. Микрофон алдында кадрда жұмыс істеу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сұхбат жүргізу әдістері мен тәсілдері. 2. Ақпаратты суретке түсіру, бейне-, аудиожазуға арналған заманауи техникалық құралдардың негізгі функционалы. 3. Көпшілік алдында сөйлеу кезінде коммуникация әдістері. 4. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.
<p>Еңбек функциясы 2: Бағдарлама (хабар) жасау</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p> <p>Дағды 1: Оқиғаны жария ету (оқиға болған жерге барып)</p>	<p>Талап етілмейді</p> <p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Материалдарды дайындау және сюжеттік желіні пысықтау. 2. Эфирде жұмыс істеу (телевизия, радио, Интернет). 3. Оқиғаларды талдау және ақпараттың дұрыстығын тексеру. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Оқиға болған жерде хабар жасаудың міндеттері мен әдістері, технологиясы мен техникасы. 2. Ақпарат көздерімен жұмыс істеу қағидаттары, оны оқиға болған жерде жинау және тексеру әдістері. 3. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары. <p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p> <p>Дағды 2: Бағдарлама, хабар жазу</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Талап етілмейді</p>

Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жүйелі ойлау Сыни ойлау Ой-өрісінің кең болуы Объективтілік Байқампаздық Көпшіл болу / коммуникабельділік Командада жұмыс істей білу Жұмысқа қабілеттілік және еңбекқорлық Икемділік Білімдарлық		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	Техникалық реттеу объектісі болып табылмайды		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	6	Бағдарлама жүргізушісі	
	6	Диктор	
	6	Телевизия/ радио жаңалықтарының репортері	
6	Шолушы		
19. Кәсіптің карточкасы «Мультимедиялық баспалармен жұмыс жөніндегі консультант»:			
Топтың коды:	2431-2		
Қызмет атауының коды:	2431-2-001		
Кәсіптің атауы:	Мультимедиялық баспалармен жұмыс жөніндегі консультант		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	-		
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы "Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығын бекіту туралы" 2020 жылғы 30 желтоқсандағы № 553 Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 22003 болып тіркелген). 35 параграф. Жарнама менеджері.		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Бизнес және басқару	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	кадрларды даярлаудың тиісті бағыты бойынша жоғары (немесе жоғары оқу орнынан кейінгі) білім және менеджмент саласында қосымша даярлық, мамандығы бойынша жұмыс өтілі кемінде 2 жыл.		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Талап етілмейді		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	2431-3-003 - Бренд-менеджер 2431-2-004 - Жарнама жөніндегі маман 2431-3-008 - Дербес бренд-менеджер		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Компаниялар мен ұйымдар үшін PR стратегиялары мен жарнамалық жоспарларды әзірлеу, беделді басқару және компания мен оның өнімдерін ілгерілету бойынша неғұрлым жалпы стратегиялық тәсілді қамтитын әдістер мәселелері бойынша кеңес беру.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Зерттеулер жүргізу, нарықты, трендтерді талдау 2. Өнімді немесе қызметті ілгерілету үшін ілгерілету стратегиясын, маркетингтік бағдарламаларды, жарнама стратегиясын, жарнамалық науқандарды жоспарлау және жүзеге асыру 3. Іскерлік серіктестермен, сарапшылармен, кеңесшілермен, ұйымның басқа құрылымдық бөлімшелерімен ықпалдастықты қамтамасыз ету 4. Маркетингтік бағдарламаларды жоспарлау және брендті ілгерілету	
	Қосымша еңбек функциялары:		

<p>Еңбек функциясы 1: Зерттеулер жүргізу, нарықты, трендтерді талдау</p>	<p>Дағды 1: Нарықты зерттеу және талдау, нарықтың мақсатты тұтынушылық сегменттерін анықтау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мәселелерді анықтау және зерттеу мақсаттарын тұжырымдау. 2. Зерттеу жүргізуге арналған құралдарды анықтау. 3. Ақпараттық және жарнамалық қызметтер нарығының мүмкіндіктерін, таралуын, үрдістері мен динамикасын талдау. 4. Маркетингтік ақпаратты жинау, сақтау және өңдеу әдістерін қолдану. 5. Білікті шешімдер қабылдау үшін практикалық мәліметтер базасын құру. 6. Заманауи техникалық байланыс құралдары мен компьютерлік технологияларды қолдана отырып ақпаратты өңдеу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кәсіпкерлік, коммерциялық және жарнамалық қызметті регламенттейтін Қазақстан Республикасының заңнамалық және өзге де нормативтік құқықтық актілері. 2. Өртүрлі зерттеудің негізгі әдістері (маркетинг, әлеуметтану, медиа және т.б.). 3. Ақпаратты жинау мен өңдеудің заманауи құралдары. 4. Нарық конъюнктурасы. 5. Әлеуметтану зерттеулерін жүргізу ерекшеліктері. 6. Жүйелік талдау қағидаттары. 7. Статистикалық есептеулерді орындауға арналған қолданбалы кеңсе бағдарламалары. 8. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Талап етілмейді</p>
<p>Еңбек функциясы 2: Зерттеулер жүргізу, нарықты, трендтерді талдау</p>	<p>Дағды 2: Маркетингтік зерттеулердің нәтижелеріне сәйкес тұтынушылардың белгілі бір өнімге/қызметке қойылатын талаптарына талдау жүргізу</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Маркетингтік зерттеулер жүргізу. 2. Алынған деректерді математикалық статистика әдістерін қолдана отырып өңдеу. 3. Клиенттердің қажеттіліктерін анықтау. 4. Тұтынушыларды және олардың талаптарын өнім түрлеріне қызығушылық бойынша жіктеу. 5. Тұтыну талаптарын бағалау үшін сапа көрсеткіштерін әзірлеу. 6. Клиенттің талаптарын іске асырудың техникалық мүмкіндігі мен олардың нарықтық тартымдылығын бағалау. 7. Бәсекелестік ортаны, нарық сыйымдылығын, тұтынушылардың сұраныстары мен мүмкіндіктерін талдау негізінде баға саясатын бағалау және әзірлеу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Нарықтық экономиканың даму заңдылықтары мен ерекшеліктері. 2. Өнімдер мен қызметтердің ішкі және сыртқы нарығының ерекшеліктері. 3. Әлеуетті серіктес компаниялардың корпоративтік нарықтық психологиясы. 4. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Талап етілмейді</p>

Дағды 3: Өндірілетін өнімге немесе көрсетілетін қызметке сұранысты ынталандыруды талдау	Машықтар:
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Сатып алушылардың (пайдаланушылардың) қажеттіліктерін анықтау. 2. Жарнамалық науқандар бағыттарын анықтау. 3. Ұқсас өнімдер мен қызметтердің нарығын (сұраныс пен тұтынуды, ынталандырулар мен ауытқуларды, бәсекелестердің қызметін талдау) және оның даму үрдістерін зерттеу. 4. Өнімдер мен қызметтердің әртүрлі топтарына сұранысты ынталандыруды, сондай-ақ жарнамалық науқандардың сұраныстың артуына әсерін талдау.
	Білімдер: <ol style="list-style-type: none"> 1. Брендті басқару құралдары. 2. Өнімдер мен қызметтердің ішкі және сыртқы нарығының ерекшеліктері. 3. Көрсетілетін қызметтер нарығындағы экономикалық микроклимат. 4. Баға белгілеу тәртібі, серіктестерді тарту стратегиялары және адалдық бағдарламалары (баға прайстары, жеңілдіктер, бонустар) . 5. Мінез-құлық психологиясының негіздері. 6. Сатып алу мінез-құлқын ынталандыру теориялары. 7. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді
Дағды 4: Өткізу нарығы мен сатып алу сұранысын зерттеу	Машықтар:
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Мақсатты аудиторияны анықтау. 2. Көрсетілетін қызметтер саясатын жетілдіру бойынша ұсыныстар қалыптастыру. 3. Ұйымның өнімдерін (қызметтерін) ілгерілету жүйесін жақсарту бойынша ұсыныстар әзірлеу. 4. Өнімдерді сатуды және нарықтарды болжау әдістерін қолдану.
	Білімдер: <ol style="list-style-type: none"> 1. Нарықтық экономика, кәсіпкерлік және бизнес жүргізу негіздері. 2. Өнімдер мен қызметтердің ішкі және сыртқы нарығының ерекшеліктері. 3. Брендті басқару құралдары. 4. Бөлу және сату логистикасының қағидаттары. 5. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді
Дағды 5: Өнімнің/қызметтің қанағаттанғысыз параметрлерін анықтау	Машықтар:
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Әлеуметтану зерттеулерін ұйымдастыру. 2. Қызметтер тізбесін жетілдіру және жаңарту үшін барлық бөлімшемен және құрылыммен жұмыс істеу. 3. Бәсекелестік талдау әдісін меңгеру. 4. Өнімнің параметрлеріне сәйкестігін тексеру әдістері мен әдістерін қолдану. 5. Есеп беру және зерттеу нәтижелерін басшылыққа жеткізу.

		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Өртүрлі зерттеудің негізгі әдістері (маркетинг, әлеуметтану, медиа). 2. Сапалық және логикалық зерттеулердің негізгі әдістері. 3. Өнімнің немесе көрсетілетін қызметтің сапалық сипаттамаларына қойылатын талаптар. 4. Ұйымның өнімін (қызметін) ілгерілету жүйесін жақсарту бойынша ұсыныстар қалыптастыру. 5. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді
<p>Еңбек функциясы 2: Өнімді немесе қызметті ілгерілету үшін ілгерілету стратегиясын, маркетингтік бағдарламаларды, жарнама стратегиясын, жарнамалық науқандарды жоспарлау және жүзеге асыру</p>	<p>Дағды 1: Жарнамалық стратегияны қалыптастыруға қатысу, беделді басқару</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Түзету әрекеттерін жақсарту немесе қабылдау үшін стратегиялық медиа жоспарлаудың тиімділігіне монитор жүргізу және бағалау. 2. Басымдықтарды анықтауға жұмыла білу. 3. Өнім/қызмет тұжырымдамасын белгілеу. 4. Негізгі жарнамалық құралдар мен арналарды анықтау. 5. Проблемаларды анықтау және ақпаратты талдау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кәсіпкерлік, коммерциялық және жарнамалық қызметті регламенттейтін Қазақстан Республикасының заңнамалық және өзге де нормативтік құқықтық актілері. 2. Ұйымның инновациялық және инвестициялық қызметін одан әрі дамытудың перспективалық бағыттары. 3. Қоғаммен байланыс саласындағы заманауи үрдістер мен шетелдік тәжірибе. 4. Жарнамалық науқанның нысандары мен әдістері 5. Жобалық жоспарлау әдістері. 6. Нарық конъюнктурасы. 7. PR ілгерілету әдістері мен технологиялары 8. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді
	<p>Дағды 2: Өнімді, қызметті нарыққа ілгерілету стратегияларын әзірлеу</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мақсаттарды, міндеттерді және мақсатты аудиторияны анықтау. 2. Іс-шараларды өткізу жоспарларын қалыптастыру. 3. Жария назар аударудың саны мен сипатын талдай отырып, ақпараттық көздерге тұрақты мониторинг жүргізу. 4. Ақпараттық себептерге бастамашылық жасау және компанияның қызметі, жобалары мен тұлғалары туралы жарияланымдарды ұйымдастыру арқылы коммуникация саласындағы жұмысты ұйымдастыру. 5. Бірлескен қызмет кезінде ұйымның құрылымдық бөлімшелерінің ықпалдастығын қамтамасыз ету.

	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кәсіпкерлік, коммерциялық және жарнамалық қызметті регламенттейтін Қазақстан Республикасының заңнамалық және өзге де нормативтік құқықтық актілері. 2. Логика және дәлелдеу теориясының негіздері. 3. Байланыс теориясының негіздері. 4. Ақпараттық үдерістер мен бұқаралық коммуникация саласының даму болжамдары. 5. Жарнамалық науқанды жүргізудің озық отандық және шетелдік тәжірибесі. 6. Медиа жоспарлаудың әдістері мен құралдары. 7. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді
<p>Дағды 3: Жарнамалық науқандарды немесе жарнамалық іс-шараларды өткізу жөніндегі жұмыстарды басқару, жоспарлау және үйлестіруді жүзеге асыру</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Өнімді немесе қызметті ілгерілету бойынша іс-шаралар жоспарын жасау. 2. Жарнамалық науқандардың ауқымы мен мерзімдерін анықтау. 3. PR іс-шараларын әзірлеу және ұйымдастыру. 4. Мультимедиялық басылымдарда телевизиялық жарнама мен жарнама өндірісін бақылау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тәуекел-менеджмент ерекшеліктері. 2. Бренд-менеджмент құралдары. 3. Стратегиялық және жедел жоспарлау қағидаттары. 4. Жобаларды басқару әдістері. 5. Жарнама негіздері, жарнамалық науқан жүргізу нысандары мен әдістері. 6. PR технологиялар негіздері мен қағидаттары. 7. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді
<p>Дағды 4: Әлеуетті тұтынушыларға өнімнің немесе қызметтің таныстырылымын, түрлі тақырыптық семинарларды өткізу</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мақсаттарды, міндеттерді, аудиторияны және көпшілік алдында сөйлеу алаңын анықтау. 2. Коммуникация логикасы мен мазмұнын пысықтау. 3. Коммуникация алаңын ұйымдастыру. 4. Аудиториямен жұмыс істеу (дайындау, қосымша материалдармен қамтамасыз ету). <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бренд-менеджмент құралдары. 2. Контентпен жұмыс істеу технологиялары (мақсат-міндеттерді, стратегиялық фокустарды, копирайтингті анықтау). 3. Таныстырылымдар мен сөз сөйлеу түрлері, нысандары. 4. Таныстырылымдарды дайындау және өткізу технологиялары. 5. Психология негіздері. 6. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді

	<p>Дағды 5: Мультимедиялық басылымдарда жарнаманың нысандары мен әдістерін таңдау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бұқаралық ақпарат құралдары үшін жарнамалық мәтіндер мен сценарийлер жазу. 2. Жарнаманы орналастыру уақыты мен орнының оңтайлы параметрлерін анықтау. 3. Жарнаманың қажетті құралдары мен тасымалдағыштарын анықтау. 4. Кестелер, жоспарлар, жол карталарын жасау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жарнама негіздері, жарнамалық науқанның нысандары мен әдістері. 2. PR технологиясының негіздері мен қағидаттары. 3. Сату психологиясы және қағидаттары. 4. Брендтің, өндіріс технологияларының ерекшеліктері. 5. Жарнама құралдары мен тасымалдағыштары. 6. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Талап етілмейді</p>
	<p>Дағды 6: Ілгерілету стратегиясын түзету</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Өнімді/қызметті ілгерілетудің қолданыстағы стратегияларын талдау. 2. Тиімділік көрсеткіштерін анықтау. 3. Жақсарту немесе түзету шараларын қабылдау үшін ілгерілету стратегиясының тиімділігіне мониторинг және бағалау жүргізу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жарнамалық науқанды жүргізудің озық отандық және шетелдік тәжірибесі. 2. Нарықтық экономика, кәсіпкерлік және бизнес жүргізу негіздері. 3. Ақпараттық алаңды талдау әдістері мен технологиялары. 4. Бизнес-стратегияларды талдау әдістері. 5. Жұмыстың мақсатты және аралық нәтижелерін бағалаудың технологиялары мен негізгі әдістері. 6. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Талап етілмейді</p>
<p>Еңбек функциясы 3: Іскерлік серіктестермен, сарапшылармен, кеңесшілермен, ұйымның басқа құрылымдық бөлімшелерімен ықпалдастықты қамтамасыз ету</p>	<p>Дағды 1: Жарнамалық қызметті жетілдіру мақсатында іскерлік серіктестермен байланыс орнату және сыртқы байланыстарды кеңейту</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ақпараттық, жарнамалық және консалтингтік агенттіктермен, PR-агенттіктермен, баспалармен, басқа да кәсіпорындармен және ұйымдармен, қоғамдық құрылымдармен және әртүрлі қоғамдық топтармен байланыс орнату. 2. Іскерлік серіктестермен және басқа да мүдделі тараптармен онлайн және офлайн байланыс жасау. 3. Ұдайы қоғамдық іс-шараларды өткізу. 4. Іскерлік келіссөздер техникасын меңгеру.

	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Компания қызметінің ерекшелігі. 2. Әлеуметтану, психология негіздері. 3. Көпшілік алдында сөйлеу риторикасы мен техникасының негіздері. 4. Іскерлік қарым-қатынас этикасы. 5. Нарықты, жекелеген ойыншыларды, олардың стратегиялық және тактикалық мүдделерін, салалық алаңдарды, қоғамдық пікір көшбасшыларын ұйымдастыру. 6. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді
Дағды 2: Шарттар мен келісімшарттардың әзірленуін және орындалуын бақылау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Шарттар (келісімшарттар) жасау және жасасу. 2. Жарнаманы тарату тәсілдері мен әдістерін талдау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жарнамалық науқандарды ұйымдастыру және өткізу мәселелері бойынша шарттар мен келісімшарттарды әзірлеу және келісу тәртібі. 2. Іскерлік әкімшілендіру, маркетинг негіздері. 3. Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексі. 4. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді
Дағды 3: Ұйымның басқа құрылымдық бөлімшелерімен жарнамалық іс-шараларды әзірлеу және өткізу үдерісі барысында байланыс орнату	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Компанияның корпоративтік мәдениетін қалыптастыру және дамыту, оны барлық деңгейде тарату. 2. Ұйымда коммуникациялық орта құру. 3. Персонал мен серіктестер үшін ұдайы ынталандыру іс-шараларын әзірлеу және өткізу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ішкі коммуникация жүйелері. 2. Компанияның корпоративтік мәдениетін қалыптастыру және басқару қағидаттары, ерекшелігі. 3. Ұжымдық (командалық) жұмысты ұйымдастыру технологиялары. 4. Ішкі коммуникациялық жүйелерді құру технологиялары. 5. Жобалық жоспарлау әдістері мен технологиялары. 6. Психология негіздері. 7. Персоналмен жұмыс істеу нысандары мен әдістері, еңбекті ынталандыру. 8. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді
Дағды 4: Қойылған міндеттерді шешуге кеңесшілер мен сарапшыларды тарту	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Негізгі сараптама ұйымдарын, сараптама топтарын және мақсатты сала сарапшыларын анықтай білу. 2. Компания өкілдерін сараптамалық қауымдастықтарға біріктіру. 3. Саланың жетекші сарапшыларының, белгілі және танымал тұлғалардың қатысуымен жарнамалық науқандар ұйымдастыру. 4. Іскерлік келіссөздер техникасын меңгеру.

		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұжымдық жұмыстарды ұйымдастырудың заманауи технологиялары. 2. Жарнамалық науқанды жүргізудің озық отандық және шетелдік тәжірибесі. 3. Мақсатты аудиторияның әртүрлі типтерімен коммуникация ерекшелігі. 4. Маркетинг негіздері. 5. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді
Еңбек функциясы 4: Маркетингтік бағдарламаларды жоспарлау және брендті ілгерілету	Дағды 1: Ілгерілетілетін өнімдерді/қызметтерді талдау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тұтынушылардың өнімге қатынасын талдау. 2. Өнімдердің/қызметтердің ассортиментін, сипаттамаларын, жіктелуін және мақсатын анықтау. 3. Нарықтың дамуының және өнімдерге/қызметтерге сұранысты қалыптастырудың заңдылықтарын анықтау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кәсіпкерлік және коммерциялық қызметтің маркетингі. 2. Нарықтық экономика, кәсіпкерлік және бизнес жүргізу негіздері. 3. Бренд ерекшеліктері. 4. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді
	Дағды 2: Компанияның Интернеттегі, әлеуметтік желілердегі веб-парақшасына қолдау көрсету	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. SMM трендтерін қадағалау және оларды жұмыста қолдану. 2. Әлеуметтік желілерді пайдаланушылармен диалог құру. 3. Танымал тақырыптық форумдармен және қоғамдастықтармен жұмыс істеу. 4. Заманауи әлеуметтік медиа құралдарын қолдану. 5. Әртүрлі типтегі электронды құралдардың, платформалардың және әлеуметтік желілердің артықшылықтары мен тәуекелдерін бағалау, аудиторияға ең қолайлыларын таңдау. 6. Цифрлық технологияларды, оның ішінде әлеуметтік медианы пайдалану нәтижелерін бақылау және бағалау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қазақстан Республикасының БАҚ саласындағы заңнамасы. 2. Әлеуметтік медиа кеңістігінде жұмыс істеу қағидаттары және оларда шешуге болатын міндеттерді түсіну. 3. Күрделі клиенттермен коммуникация қағидаттары. 4. Іздеу жүйелерінің жұмыс істеу ерекшеліктері. 5. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді

Дағды 3: Баға мен ассортиментті қалыптастыруға қатысу	Машықтар:
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Маркетингтік баға саясатын әзірлеу. 2. Нарықты қадағалау, үрдістерді зерттеу, бәсекелестердің бағаларын салыстыру және талдау. 3. Баға саясатын енгізу және жетілдіру. 4. Баға белгілеу стратегиясын таңдау.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді
	Білімдер:
Дағды 4: Өнімді/қызметті өткізу стратегиясын әзірлеу	Машықтар:
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Өнімді / қызметті өткізу нарықтарын талдау. 2. Бөлу (дистрибуция) жүйесін жетілдіру. 3. Ақпаратпен және мәліметтер базасымен жұмыс істеу. 4. Бөлу (дистрибуция) арналарын құру. 5. Ұйымның өткізу саясатын бағалау.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді
	Білімдер:
Дағды 5: Сатуды болжау	Машықтар:
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Сату болжамдарын жасау. 2. Өнімдер/қызметтер бойынша бюджетті есептеу. 3. Сату көлемін анықтау. 4. Өнімді өткізуді болжау.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді
	Білімдер:
Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	<p>Жауапкершілік Бастамашылық Нәтижелілік Креативтілік Коммуникативтілік Икемділік Өзін-өзі дамыту Эрудиция Белсенді тыңдай білу Өлеуметтік сезімталдық</p>

Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	Техникалық реттеу объектісі болып саналмайды		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	5	Жарнама және қоғаммен байланыс жөніндегі басқарушы	
20. Кәсіптің карточкасы «Мемлекеттік органдармен байланыс жөніндегі үйлестіруші»:			
Топтың коды:	2431-3		
Қызмет атауының коды:	2431-3-007		
Кәсіптің атауы:	Мемлекеттік органдармен байланыс жөніндегі үйлестіруші		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы "Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығын бекіту туралы" 2020 жылғы 30 желтоқсандағы № 553 Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 22003 болып тіркелген). 58-Параграф. Қоғаммен байланыс жөніндегі менеджер (пиар - менеджері).		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Әлеуметтік ғылымдар	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	жоғары білім (бакалавр, маман, резидентура), тиісті мамандарды даярлау саласындағы жоғары (немесе жоғары оқу орнынан кейінгі) білім, қоғаммен және бұқаралық ақпарат құралдарымен байланыс саласында қосымша білім және жұмыс өтілі 2 жылдан кем емес.		
Формалды емес және информформалы біліммен байланыс:	талап етілмейді		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	2431-3-017 - Қоғаммен байланыс жөніндегі маман 2431-3-021 - PR-менеджер		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Ұйым мен барлық деңгейдегі мемлекеттік органдар арасындағы өзара түсіністік пен ынтымақтастықты қамтамасыз ету.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Заңнамалық, саяси шешімдер мен тенденцияларды бақылау және талдау 2. Мемлекеттік органдармен және кәсіби қоғамдастықтармен байланысты қамтамасыз ету 3. Іс-шараларды ұйымдастыру және өткізу (қатысу). 4. Ақпараттық материалдарды, хаттарды, уәкілетті органдарға өтініштерді және сауалдарға жауаптарды дайындау	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Заңнамалық, саяси шешімдер мен тенденцияларды бақылау және талдау	Дағды 1: Қолданыстағы заң талаптары мен стандарттарын талдау	Машықтар:	
		1. Қоғамдық және ішкі корпоративтік ақпарат көздерін талдау. 2. Ішкі және сыртқы ортаны зерттеу және талдау. 3. Заңнамалық актілер мен стандарттарды түсіндіру. 4. Заңнамалық талаптарды ағымдағы тәжірибелермен салыстыру.	

		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қазақстан Республикасының бұқаралық ақпарат құралдары саласындағы заңнамалық және өзге де нормативтік құқықтық актілері. 2. Ақпараттың үлкен көлемімен талдау жұмысының әдістері. 3. Заманауи техникалық құралдар мен компьютерлік технологияларды қолдану арқылы ақпаратты жинау және өңдеу әдістері. 4. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	талап етілмейді
	Дағды 2: Заңнамалық реттеу саласындағы әртүрлі ақпарат көздеріне мониторинг жүргізу	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Барлық тиісті көздерден ақпарат жинау. 2. Жалпы ережелер немесе қорытындылар жасау үшін ақпарат бөліктерін біріктіру. 3. Алынған ақпаратты бағалау және бақылау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мемлекеттік органдардан салалық және салааралық ақпарат. 2. Ақпараттың үлкен көлемімен талдау жұмысының әдістері. 3. Заманауи техникалық құралдар мен компьютерлік технологияларды қолдану арқылы ақпаратты жинау және өңдеу әдістері. 4. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	талап етілмейді
Еңбек функциясы 2: Мемлекеттік органдармен және кәсіби қоғамдастықтармен байланысты қамтамасыз ету	Дағды 1: Мемлекеттік органдармен және кәсіби қоғамдастықтармен қарым-қатынас саласында PR-стратегияның жүзеге асырылуын және дамуын қамтамасыз ету	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мемлекеттік органдармен қарым-қатынас саласында ұйымның сыртқы және ішкі саясатының тұжырымдамасын әзірлеу. 2. Ұйымдағы коммуникация жүйесін жоспарлау және ұйымдастыру. 3. SWOT талдауын жүргізу. 4. Байланыс үшін мақсатты органдарды анықтау. 5. Мемлекеттік органдардың жұмыс құрылымын түсіну. 6. Мемлекеттік органдардың өкілдерімен байланыс орнату. 7. Компанияны мемлекеттік органдардың жобаларына біріктіру. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. SWOT талдау. 2. Қазақстан Республикасының еңбек заңнамасы. 3. Жобаны жоспарлау әдістері. 4. Ұжымдық жұмысты ұйымдастырудың заманауи технологиялары. 5. Уақытты басқару технологиялары. 6. Мемлекеттік органдар жүйесін, оларды ұйымдастыруды, заң шығару процесін түсіну. 7. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	талап етілмейді

	<p>Дағды 2: Кәсіби қауымдастықтармен өзара әрекеттесуді ұйымдастыру және мемлекеттік органдар қабылдаған және компания мен саланың жұмысына әсер ететін шешімдерді тиімді пайдалану бойынша ұсыныстар әзірлеу.</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ақпараттық, жарнамалық, кеңес беру агенттіктермен, PR агенттіктермен, баспалармен, басқа да кәсіпорындармен және ұйымдармен, қоғамдық құрылымдармен және әртүрлі қоғамдық топтармен байланыстарды ұйымдастыру және қолдау. 2. Кәсіби қауымдастықтармен, сарапшылармен, талдаушылармен, бәсекелестермен және серіктестермен байланыстарды ұйымдастыру және қолдау. 3. Ұйымнан шығатын ақпараттық хабарламалардың сипатын, мазмұнын және тасымалдаушыларын анықтау. 4. Әртүрлі нарық қатысушыларының мүдделерін біріктіретін жобаларды бастау және ұйымдастыру. 5. Тенденцияларды зерттеу және болжау. 6. Мемлекеттік органдар қабылдаған заңнамалық және басқа да нормативтік құқықтық актілерді зерделеу. 7. Ереже шығаруға қатысу. 8. Келіссөздер жүргізу және бекіту. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Экономика, кәсіпкерлік, саясаттану, әлеуметтану, психология, маркетинг, менеджмент негіздері. 2. Ереже шығару процесі. 3. Мемлекеттік құрылымдар жүйесі және олардың өзара байланысы. 4. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>талап етілмейді</p>
<p>Еңбек функциясы 3: Іс-шараларды ұйымдастыру және өткізу (қатысу).</p>	<p>Дағды 1: Мақсатты мемлекеттік органдардың маңызды оқиғаларын қадағалау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ақпарат көздерін бақылау. 2. Заманауи техникалық коммуникация құралдары мен компьютерлік технологияны пайдалана отырып ақпаратты өңдеу. 3. Ұйымның мақсаттарын, міндеттерін және мақсатты аудиториясын анықтау. 4. Ұйымдастыру саясаты мен процедураларын ұстана білу. 5. Қоғаммен бірлескен қызметте ұйымның құрылымдық бөлімшелерінің өзара іс-қимылын қамтамасыз ету. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әртүрлі типтегі негізгі зерттеу әдістері (маркетингтік, социологиялық, медиа және т.б.). 2. Қарым-қатынас теориясының негіздері. 3. Ақпараттық процестер мен бұқаралық коммуникациялар саласының дамуының болжамдары. 4. Логика негіздері және дәлелдеу теориясы. 5. Ақпараттық нарық жағдайлары. 6. Медиа жоспарлаудың әдістері мен құралдары. 7. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>талап етілмейді</p>

	<p>Дағды 2: Мемлекеттік органдар өкілдерінің қатысуымен келіссөздер, іс-шаралар, семинарлар, тренингтер ұйымдастыру және өткізу (қатысу).</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Іс-шаралар көлемін, тақырыбын және мақсаттарын анықтау үшін стратегиялық және операциялық жоспарларды талдау. 2. Оқиғалардың аудиториясы мен қатысушыларын анықтау. 3. Жоспарға, кестеге және шығындарға сәйкес іс-шараларды жүзеге асыру. 4. Қарым-қатынас алаңын ұйымдастыру. 5. Аудиториямен жұмыс. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мазмұнмен жұмыс жасау технологиясы (мақсаттар мен міндеттерді анықтау, стратегиялық фокустар, копирайтинг). 2. Шешендік өнерге дайындықтың принциптері мен технологиялары (шешендік өнерді үйрету, контент-тренинг, имидж жасау). 3. Оқиғаларды жоспарлау әдістері. 4. Тактикалық коммуникацияларды жоспарлаудың әдістері мен құралдары. 5. Іс-шараларды ұйымдастыру технологиясы. 6. Психология негіздері 7. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>талап етілмейді</p>
	<p>Дағды 3: Мамандандырылған көрмелер мен конференцияларға қатысуды ұйымдастыру</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұйымның стратегиясын ескере отырып, оқиғаларды таңдау. 2. Іс-әрекет жоспарын жасау. 3. Ұйымдастырушылық іс-шаралар мен бағдарламалардың тәртібін анықтау. 4. Ақпараттық материалдарды дайындау. 5. Іскерлік келіссөздер жүргізу әдістерін меңгеру. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Коммуникацияны тактикалық жоспарлаудың әдістері мен құралдары. 2. Жарнамалық және ақпараттық науқандарды жоспарлау және ұйымдастыру әдістері. 3. Маркетингтік коммуникация құралдары. 4. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>талап етілмейді</p>
<p>Еңбек функциясы 4: Ақпараттық материалдарды, хаттарды, уәкілетті органдарға өтініштерді және сауалдарға жауаптарды дайындау</p>	<p>Дағды 1: Мемлекеттік органдарға хаттар мен өтініштер дайындау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Байланыс мақсаттары мен стиліне сәйкес мемлекеттік органдарға хаттар мен өтініштердің мәтінін дайындау. 2. Аудиторияның қажеттіліктеріне сәйкес жазбаша түрде тиімді қарым-қатынас жасау. 3. Іскери хаттар жасау.

		Білімдер:	
		1. Мемлекеттік, ресми, шет тілдерінің орфографиялық, пунктуациялық және стилистикалық нормалары мен ережелері. 2. Қазақстан Республикасының Жеке және заңды тұлғалардың өтініштерін қарау тәртібі туралы заңнамасы. 3. Құжаттарды ресімдеуге қойылатын талаптар. 4. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	талап етілмейді	
	Дағды 2: Мемлекеттік органдардың сауалдарына жауап дайындау	Машықтар:	
		1. Құжаттамамен жұмыс жасау. 2. Құрылымдық бөлімшелермен өзара әрекеттесу. 3. Жауаптар дайындау үшін ақпарат жинау және талдау.	
		Білімдер:	
		1. Мемлекеттік, қызметтік және коммерциялық құпия болып табылатын ақпаратты ұсыну тәртібі, оны қорғау және пайдалану тәртібі. 2. Ұйымның құрылымы және бизнес-процестері. 3. Құжаттамамен жұмыс істеу тәртібі, Дербес деректер, Әкімшілік рәсімдер саласындағы заңнама. 4. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	талап етілмейді	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жауапкершілік Бастамашылық Тиімділік Шығармашылық Коммуникативтілік Икемділік Өзін-өзі дамыту Эрудированность		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	Техникалық реттеу объектісі болып табылмайды		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	6	Талдаушы-маркетолог	
	6	Мультимедиялық басылымдармен жұмыс жөніндегі кеңесші	
	6	Медиа жоспарлау маманы	
21. Кәсіптің карточкасы «Видеооператор»:			
Топтың коды:	3521-2		
Қызмет атауының коды:	3521-2-002		
Кәсіптің атауы:	Видеооператор		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	БТБА немесе КС байланысы жоқ -		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Журналистика және ақпарат	Біліктілік: -

Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Талап етілмейді	
Формалды емес және информалды біліммен байланыс:	Талап етілмейді	
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	3521-2-005 - Тележурналистика жиынтығының операторы 3521-2-001 - Оператордың ассистенті (видео-, теле-, дыбыс-) 3521-2 - Аудио-бейне операторлары 3521-2-008 - Телеоператор	
Қызметтің негізгі мақсаты:	Бұқаралық ақпарат құралдарының көмегімен таратуға арналған материалдарды бейнетүсіруді жүргізу және қамтамасыз ету	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Павильондағы (журналистпен бірге шыққанда) бейнетүсірілім, қажет болған жағдайда қоюшы-оператордың функцияларын орындау 2. Телебағдарламалар мен өзге де көрнекі туындылар өндірісін ұйымдастыру 3. Жасалған материалдың дыбысымен жұмыс 4. Операторлық техниканың көмегімен қойылым бағдарламаларын дайындау мен жасаудың өндірістік процесін жүзеге асыру
	Қосымша еңбек функциялары:	
Еңбек функциясы 1: Павильондағы (журналистпен бірге шыққанда) бейнетүсірілім, қажет болған жағдайда қоюшы-оператордың функцияларын орындау	Дағды 1: Авторлық, коммерциялық бағдарламаларды, жаңалықтарды, концерттер мен басқа да бағдарламаларды тікелей эфирде және қажетті аппаратураны пайдалана отырып және телевизияда немесе онлайн БАҚ-та қойылатын талаптарға сәйкес жазу үшін түсіру	Машықтар:
		1. Кадр композициясының әдістерін және жарық шешімін қолдану. 2. Түсіру техникасымен, жарық техникасымен және оптикалық аксессуарлармен, соның ішінде әртүрлі климаттық жағдайларда жұмыс істеу. 3. Барлық қажетті камералардың орындарын анықтау. 4. Экспозиция мен фокустық қашықтықты реттеу. 5. Дұрыс композицияны таңдау. 6. Әр кадрдың басында және соңында статиканы сақтау. 7. Қажетті екілік жасай отырып, кадрды қажетті уақытқа кідірту. 8. Ірі көрініспен жұмыс істеу. 9. Түсірілім алаңында операторлық жабдықтардың көмегімен режиссердің немесе журналистің ниетін іске асыру. 10. Қажетті көркемдік әсерлерге жету үшін техникалық құралдарды пайдалану.
		Білімдер:
		1. Бейнекадр перспективасы. 2. Композиция және экспонометрия негіздері. 3. Жарықпен, жарық жабдықтарымен жұмыс істеу негіздері. 4. Дыбыстық инженерия және дыбыс жазу негіздері. 5. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді	

	<p>Дағды 2: Көрнекі тұжырымдаманы өзірлеу және кадрларды ұйымдастыру.</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Радио және телевизия бағдарламалары үшін хабар беру және радиохабарларын тарату жүйелері мен спутниктік жүйелерді басқару. 2. Құрлықта, теңізде немесе әуе кемелерінде радиобайланыс жүйелерін, спутниктік қызметтерді және мультиплексті жүйелерді басқару. 3. Проблемаларды анықтау және шешу үшін бейнелер мен дыбыстарды жазу және редакциялау, хабар тарату, сигналдарды беру қағидаттары мен практикасы туралы білімді қолдану. 4. Жабдықты авариялық жөндеуді орындау. 5. Түсірілім техникасымен, жарық техникасымен және оптикалық аксессуарлармен жұмыс істеу. 6. Жабдықтың ақауларын уақтылы анықтау және оларды жою үшін жедел шаралар қабылдау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Отандық және шетелдік озық операторлық жұмыс тәжірибесі. 2. Телевизия (Интернет) бағдарламаларының деңгейіне қойылатын талаптарды айқындайтын нормативтік құжаттар. 3. Сала ұйымдарының жұмыс істеуінің негізгі қағидаттары. 4. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары. <p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>
<p>Еңбек функциясы 2: Телебағдарламалар мен өзге де көрнекі туындылар өндірісін ұйымдастыру</p>	<p>Дағды 1: Трактілік репетициялар, түсірілімдер, оның ішінде тікелей эфир хабарларын өткізу үшін қажетті операторлық техникаға өтінімдер жасау</p>	<p>Талап етілмейді</p> <p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қызметтік құжаттармен жұмыс істеу, қажетті құжаттаманы ресімдеу. 2. Түсірілім техникасымен, жарық техникасымен және оптикалық аксессуарлармен жұмыс істеу. 3. Өтінімдерді келісу және кері байланыс алу үшін әріптестермен және басшылықпен өзара әрекеттесу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Түсіру және жарықтандыру техникасын пайдалану қағидалары. 2. Телевизия бағдарламаларын жасаудың техникалық құралдары. 3. Отандық және шетелдік озық операторлық жұмыс тәжірибесі. 4. Телевизия (Интернет) бағдарламаларының деңгейіне қойылатын талаптарды айқындайтын нормативтік құжаттар. 5. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары. <p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>
	<p>Дағды 2: Әріптестермен бірге дубльдерді іріктеу және дайын бағдарламаларды тапсыру</p>	<p>Талап етілмейді</p> <p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Экспозиция мен фокустық қашықтықты реттеу. 2. Дұрыс композицияны таңдау. 3. Материалды компьютерге көшіру.

		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бейнекадр перспективасы. 2. Композиция және экспонметрия негіздері. 3. Сала ұйымдарының жұмыс істеуінің негізгі қағидаттары. 4. Телевизия (интернет) бағдарламаларының деңгейіне қойылатын талаптарды айқындайтын нормативтік құжаттар. 5. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді
Еңбек функциясы 3: Жасалған материалдың дыбысымен жұмыс	Дағды 1: Трактілік репетициялар, түсірілімдер, оның ішінде тікелей эфир хабарларын өткізу үшін қажетті операторлық техникаға өтінімдер жасау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қызметтік құжаттармен жұмыс істеу, қажетті құжаттаманы ресімдеу. 2. Дыбыс жазу техникасымен жұмыс істеу. 3. Жабдықтағы ақауларды уақтылы анықтап, оларды жою үшін жедел шаралар қабылдау.
		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жабдықты пайдалану қағидаттары мен қағидалары. 2. Радиобағдарламалар деңгейіне қойылатын талаптарды айқындайтын нормативтік құжаттар. 3. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді
	Дағды 2: Дыбысты жазу немесе өңдеу	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дыбыс жазу техникасымен жұмыс істеу 2. Дыбысты жазу және өңдеу технологияларын қолдану 3. Жабдықтарды жазуға және эфирге хабар беруге дайындау
		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Түсіру және кейіннен дыбыстау технологиясы 2. Микрофондарды орналастыру қағидалары 3. Жабдықты пайдалану қағидаттары мен қағидалары 4. Дыбыстың қасиеттері, үй-жайлардың, заттардың, аспаптардың акустикалық сипаттамалары 5. Еңбекті қорғау, өндірістік санитария және өрт қауіпсіздігі қағидалары 6. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді
	Дағды 3: Фонограмманың техникалық сапасын бақылау және әртүрлі дыбыстардың тепе теңдігін қамтамасыз ету	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дыбыс жазу техникасымен жұмыс істеу 2. Дыбысты жазу және өңдеу технологияларын қолдану 3. Техникалық құралдарды (цифрлық және аналогтық) пайдалану

		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Түсіру және кейіннен дыбыстау технологиясы 2. Микрофондарды орналастыру қағидалары 3. Жабдықты пайдалану қағидаттары мен қағидалары 4. Дыбыстың қасиеттері, үй-жайлардың, заттардың, аспаптардың акустикалық сипаттамалары 5. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді
Еңбек функциясы 4: Операторлық техниканың көмегімен қойылым бағдарламаларын дайындау мен жасаудың өндірістік процесін жүзеге асыру	Дағды 1: Әріптестермен бірге режиссерлік сценарийлер (экспликациялар) әзірлеу	Машықтар:
		<ol style="list-style-type: none"> 1. Экспозиция мен фокустық қашықтықты реттеу 2. Кадр композициясының әдістерін және жарық шешімін қолдану 3. Эпизодтың мағыналық және пластикалық мазмұнын түсіну 4. Қажетті көркемдік әсерлерге қол жеткізу үшін техникалық құралдарды пайдалану 5. Көрерменге режиссердің негізгі ойы мен сюжеттің жалпы атмосферасын жеткізу үшін техникалық құралдарды қолдану
		Білімдер:
		<ol style="list-style-type: none"> 1. Бейнекадр перспективасы. 2. Түсірілім жабдықтарын пайдалану қағидаттары мен қағидалары. 3. Дыбыстық режиссура мен дыбыс жазу негіздері. 4. Композиция және экспонетрия негіздері. 5. Телевизия (Интернет) бағдарламаларының деңгейіне қойылатын талаптарды айқындайтын нормативтік құжаттар. 6. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді
	Дағды 2: Қосалқы операторлық жабдықты пайдалануды қажет ететін көріністерді анықтау, көріністерді бейнелеп түсіндіруді таңдау	Машықтар:
		<ol style="list-style-type: none"> 1. Кадр композициясының әдістерін және жарық шешімін қолдану. 2. Түсіру техникасымен, жарық техникасымен және оптикалық аксессуарлармен, радиотехникалық жабдықтармен жұмыс істеу. 3. Қажетті камералар қойылатын жерлерді анықтау. 4. Экспозиция мен фокустық қашықтықты реттеу. 5. Қоюшы оператор ретінде жұмыс істеу.
		Білімдер:
		<ol style="list-style-type: none"> 1. Қоюшы оператор функциялары 2. Фотокомпозиция негіздері. 3. Бейнекадр перспективасы. 4. Композиция және экспонетрия негіздері. 5. Жарықпен, жарық жабдықтарымен жұмыс істеу негіздері. 6. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді
	Дағды 3: Дыбыстық дизайн тұжырымдамасын әзірлеу, дыбысты өңдеу, дыбыс сапасын бақылау, фонограмманың техникалық сапасы	Машықтар:
		<ol style="list-style-type: none"> 1. Дыбысты жазу және өңдеу технологияларын қолдану. 2. Техникалық құралдарды (цифрлық және аналогтық) пайдалану. 3. Экспозиция мен фокустық қашықтықты реттеу.

		Білімдер:	
		1. Дыбыстың қасиеттері, әртүрлі үй-жайлардың, заттардың, аспаптардың акустикалық сипаттамалары. 2. Дыбыстық режиссура мен дыбыс жазу негіздері. 3. Түсіру және кейіннен дыбыстау технологиясы. 4. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Бейімділік Ұқыптылық Дербестік және жауапкершілік Ойлау икемділігі Бастамашылық Нәтижелілік Еңбекқорлық		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	Техникалық реттеу объектісі болып табылмайды		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	6	Радиохабар тарату режиссері	
	6	Телевизия режиссері	
22. Кәсіптің карточкасы «Продюсер (жалпы профиль)»:			
Топтың коды:	2654-1		
Қызмет атауының коды:	2654-1-003		
Кәсіптің атауы:	Продюсер (жалпы профиль)		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	7		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	-		
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	БТБА немесе КС байланысы жоқ -		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары оқу орнынан кейінгі білім (магистратура, резидентура)	Мамандық: Журналистика және ақпарат	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Талап етілмейді		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Талап етілмейді		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	2654-1-004 - Радио және теле бағдарлама продюсері 2654-1-006 - Телевизиялық және кинофильмдер продюсері 2654-1-007 - Телевизиялық/радиожаңалықтар продюсері		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Техникалық құралдар – бұқаралық коммуникация құралдары (баспа, радио, кинематограф, телевизия) көмегімен ақпарат хабарлары.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Аудио, бейнеөнім өндірісінің технологиялық процесін ұйымдастыру және қамтамасыз ету 2. Түсіру процесін ұйымдастыру 3. Телевизиялық, (кино, аудио, бейне) өндірістің шығармашылық, қаржылық, технологиялық қызметіне басшылық ету	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Аудио, бейнеөнім өндірісінің технологиялық процесін ұйымдастыру және қамтамасыз ету			

	<p>Дағды 1: Материалдармен, техникалық және қойылым құралдарымен қамтамасыз етілуін бағалауды жүзеге асыру</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Салыстырмалы талдауды қолдана отырып, түрлі көздерден ақпарат жинау және құрылымдау. 2. Жабдықтардың, материалдардың, техникалық және қойылым құралдарының, ресурстардың бар-жоғын және олардың радио (теле) бағдарламалар (хабарлар) өндірісінің мақсаттары мен міндеттеріне сәйкестігін бағалау. 3. Басшылықпен, контрагенттермен, әріптестермен және өзге де мүдделі тараптармен ауызша және жазбаша коммуникацияны қамтамасыз ету. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Аудио (бейне, кино) өнім шығару технологиясы. 2. Кино (бейне, аудио) режиссура, кино (бейне, аудио) операторлық шеберлік, радио (теле) бағдарламаларын монтаждау және дыбыстық безендіру негіздері. 3. Жобаның түсірілім процесінің, дыбысталуының және кино (аудио, бейне) шығаруға дайындықтың ерекшелігі 4. Өндіріс процесінде қолданылатын түсіру, жарықтандыру, дыбыс және басқа жабдықтардың сипаттамалары, ерекшеліктері, жай-күйі. 5. Есеп айырысу операцияларын жүргізу, есепті, қаржылық құжаттаманы жүргізу қағидалары. 6. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді
	<p>Дағды 2: Аудио (кино, бейне) өнім жасау үшін объектілерді, материалдарды дайындауды бақылауды жүзеге асыру</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бастапқы материалдардың кино (бейне, аудио) жобасының көркемдік ниетіне сәйкестігін бағалау. 2. Ағымдағы және перспективалы жұмыс көлемін және қажетті ресурстарды анықтау. 3. Декорациялардың, костюмдердің, бутафорияның және реквизиттердің жобаның көркемдік жоспарына сәйкестігін бағалау. 4. Кино (бейне, аудио) жобаның көркемдік критерийлеріне сәйкес табиғи түсірілім (дыбыс жазу) үшін орындарды таңдау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Медиаөнім өндірісінің технологиясы. 2. Кино (бейне, аудио) режиссура, кино (бейне, аудио) операторлық шеберлік, радио (теле) бағдарламаларды/хабарларды монтаждау және дыбыстық безендіру негіздері. 3. Менеджмент және адами капиталды басқару негіздері. 4. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді
Еңбек функциясы 2: Түсіру процесін ұйымдастыру	<p>Дағды 1: Шығармашылық және өндірістік ұжымды, авторлық және түсірілім тобын, актерлермен, режиссерлермен, шығармашылық және өндірістік ұжымдармен / командалармен жұмысты қалыптастыру</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Күнтізбелік-өндірістік жоспар құру. 2. Адами ресурстарды басқару. Түсетін ақпаратты талдау. 3. Атқарылған жұмыс туралы есеп жасау. 4. Кино, бейне, аудио жобаның өндіріс мерзімдерін бақылау.

	Білімдер: 1. Тимбилдинг. 2. Телерадио хабарларын тарату теориясы, әдістері, тәсілдері. 3. Бейне, дыбыс жазу жүйелерін, телекоммуникациялық жүйелерді пайдалану негіздері. 4. Психология негіздері. 5. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді
Дағды 2: Түсірілім кезеңін ұйымдастыруды жүзеге асыру	Машықтар: 1. Кино (бейне, аудио) жобаның көркемдік критерийлеріне сәйкес табиғи түсірілім орындарын таңдау. 2. Еңбекті қорғау ережелеріне сәйкес өндірістік процесті жоспарлау және ұйымдастыру және олардың орындалуын бақылау. 3. Кино (бейне, аудио) жобаның өндіріс мерзімдерін бақылау. 4. Күнтізбелік-өндірістік жоспар құру.
	Білімдер: 1. Медиаөнім өндірісінің технологиясы. 2. Кино (бейне, аудио) жобаның түсірілім, монтаждау және режиссура беру процесінің, оны дыбыстау мен шығаруға дайындаудың ерекшеліктері. 3. Кинорежиссураның, кинодраматургияның, киноның, операторлық шеберлік бейнесінің негіздері. 4. Фильмдерді, телебағдарламаларды, телехабарларды монтаждау және дыбыстық безендіру негіздері. 5. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді
Дағды 3: Монтаждау-режиссура беру кезеңінде түсірілім тобына жедел басшылықты жүзеге асыру	Машықтар: 1. Түсірілім тобы мен шығармашылық ұжымға міндеттер мен мақсаттар қою. 2. Түсірілім кестесін жасау және қажет болған жағдайда оны түзету. 3. Дайын медиа өнімдерінің сапасын бағалау. 4. Түсетін ақпаратты талдау.
	Білімдер: 1. Телебағдарламалар, телехабарлар, фильмдер шығару технологиясы. 2. Күнтізбелік-өндірістік жоспар жасау қағидалары. 3. Есеп айырысу операцияларының қағидалары. 4. Кинорежиссура, кинодраматургия, операторлық шеберлік, фильмдерді, бағдарламаларды, хабарларды монтаждау және дыбыстық безендіру негіздері. 5. Күнтізбелік-сахналау жоспарын жасау қағидалары. 6. Қазақстан Республикасының БАҚ туралы заңнамасы. 7. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді
Еңбек функциясы 3: Телевизиялық, (кино, аудио, бейне) өндірістің шығармашылық, қаржылық,	

технологиялық қызметіне басшылық ету	<p>Дағды 1: Көркемдік жобалардың шығармашылық идеяларына бастама жасауды жүзеге асыру</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әдеби материалды бағалау. 2. Телевизиялық кино (бейне, аудио) жоба авторларының шығармашылық әлеуетін бағалау. 3. Телевизиялық кино (бейне, аудио) жобаның шығармашылық және экономикалық табыстылығын болжау. 4. Шығармашылық ұжымға міндеттер мен мақсаттар қою.
		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Телевизиялық, кинематографиялық процесті ұйымдастыру және оның технологиясы. 2. Кинорежиссура, кинодраматургия, операторлық шеберлік, фильмдерді, телебағдарламаларды, телехабарларды монтаждау және дыбыстық безендіру негіздері. 3. Телерадио хабарларын тарату, телекоммуникациялық жүйелерді басқару және пайдалану негіздері. 4. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	-
	<p>Дағды 2: Медиаөнім жасау кезіндегі қаржылық, әкімшілік, технологиялық, шығармашылық саясатты анықтау және іске асыру</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Инвесторлармен, демеушілермен, қорлармен және мемлекеттік органдармен өзара іс-қимыл жасау. 2. Түсетін ақпаратты талдау. 3. Әдеби материалды бағалау. 4. Аудиовизуалды туынды жасаудың технологиялық процестерін ұйымдастыру және шығармашылық және өндірістік-әкімшілік кадрлармен қамтамасыз ету. 5. Ішкі еңбек тәртібі, өнеркәсіптік қауіпсіздік және еңбекті қорғау қағидалары, қоршаған ортаны қорғау, өндірістік санитария жөніндегі нормалар, өрт қауіпсіздігі талаптары, қауіпті және зиянды өндірістік және табиғи факторлардың әсерінен ұжымдық және жеке қорғану құралдары және басқалар.
	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Телевизиялық, кинематографиялық процесті ұйымдастыру және оның технологиясы. 2. Кинорежиссура, кинодраматургия, операторлық шеберлік, телебағдарламаларды, хабарларды, фильмдерді монтаждау және дыбыстық безендіру негіздері. 3. Менеджмент және персоналды басқару негіздері. 4. Медиажобаларды басқару негіздері. 5. Қазақстан Республикасының масс-медиа туралы заңнамасы 6. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары. 	
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	Талап етілмейді	
<p>Дағды 3: Медиаөнімді жасау мен жылжытудың кейбір кезеңдерінде жұмыстарды орындауға жауапты қызметкерлерге басшылықты жүзеге асыру</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қызметкерлерді еңбекте шабыттандыруын, бастамасы мен белсенділігін қалыптастыру. 2. Қызметкерлерге тапсырмалар беру және олардың орындалуын бақылау. 3. Команданың іс-әрекетін үйлестіру, тапсырмаларды бөлу, тиімді қарым-қатынасты қамтамасыз ету және жұмыстың орындалу мерзімі мен сапасының сақталуын бақылау. 	

		Білімдер:	
		1. Менеджмент және персоналды басқару негіздері. 2. Медиаөнім жасауды жобалық басқару негіздері. 3. Мазмұнды өндіру, маркетинг және рөлдерді бөлу процестерін түсіну. 4. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді	
	Дағды 4: Азаматтық-құқықтық, авторлық және еңбек шарттарын әзірлеуді және жасасуды, жобаның бюджетін бақылауды жүзеге асыру	Машықтар:	
		1. Келіссөздер жүргізу. 2. Кино (бейне, аудио) жобаның өндірісіне қажетті жұмыстардың немесе қызметтердің болжамды құнын анықтау. 3. Ақша қаражатын жұмсау процесін бақылау.	
		Білімдер:	
		1. Келіссөздер жүргізу әдістері мен құралдары. 2. Шарттарды жасау қағидалары. 3. Жобаларды бюджеттеу теориясы, әдістері. 4. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Бастамашылық Сыни ойлау Жауапкершілік Стреске төзімділік Көшбасшылық қасиеттер Ой-өрісінің кең болуы Жеделдік Табандылық Объективтілік Байқампаздық Білімдарлық		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	Техникалық реттеу объектісі болып табылмайды		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	8	Шығармашылық бірлестіктің бас редакторы	
	8	Бас режиссер	
	8	Бас продюсер	
	7	Режиссер	
23. Кәсіптің карточкасы «Режиссер»:			
Топтың коды:	2654-2		
Қызмет атауының коды:	2654-2-007		
Кәсіптің атауы:	Режиссер		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	7		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	-		
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	БТБА немесе КС байланысы жоқ -		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары оқу орнынан кейінгі білім (магистратура, резидентура)	Мамандық: Журналистика және ақпарат	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Талап етілмейді		

Формалды емес және информформалы біліммен байланыс:	Талап етілмейді	
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	2654-2-008 - Авторлық теледидар режиссері 2654-2-010 - Деректі фильмдер режиссері 2654-2-015 - Музыкалық бағдарламалар режиссері 2654-2-016 - Радио хабарларын таратушы режиссер 2654-2-017 - Теледидар режиссері 2654-2-021 - Кино және теледидар қоюшы режиссері 2654-3-002 - Жарнама және музыкалық видеоклиптер режиссері	
Қызметтің негізгі мақсаты:	Шығармашылық мақсатқа жету үшін ұжымдық команданың барлық қатысушыларының шығармашылық қызметіне басшылық жасау	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Бекітілген сценарий бойынша медиаөнім жасау 2. Медиаөнім шығаруды басқару, оның сапасын қамтамасыз ету
	Қосымша еңбек функциялары:	
Еңбек функциясы 1: Бекітілген сценарий бойынша медиаөнім жасау	Дағды 1: Бекітілген жоба үшін материал дайындауды және жасауды жүзеге асыру	Машықтар:
		1. Түрлі көздерден ақпарат жинау және құрылымдау, соның ішінде осындай (ұқсас) медиажоба жасаудың отандық және әлемдік тәжірибесінің үздік жетістіктеріне ерекше назар аудару. 2. Нысаналы аудитория үшін олардың тартымдылығы, БАҚ ақпараттық саясатына сәйкестігі критерийлеріне, авторлық идеяны/сценарийді іске асыруға уақыт пен қаржы шектеуіне сәйкес сценарийлерді сапалы және көркем іске асыру процестерін жоспарлау және іске асыру.
		Білімдер:
		1. Режиссура мен актерлік шеберліктің міндеттері мен әдістері, технологиясы мен техникасы, олардың мазмұндық және құрылымдық-композициялық ерекшеліктері, стилистикалық ерекшеліктері. 2. Ақпарат көздерімен жұмыс істеу қағидаттары және оны жинау әдістері. 3. Қойылымдарды, вокалды, хор және хореографиялық өнерді сахналық және музыкалық безендіру негіздері. 4. Қазіргі және классикалық драматургия. 5. Басқару және шығармашылық еңбек психологиясы. 6. Өнер әлеуметтануының, сахналық технологияның негіздері. 7. Орындаушылық өнер саласындағы экономика және басқару негіздері. 8. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді

	<p>Дағды 2: Материалды өңдеуді жүзеге асыру</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бастапқы материалды қарап шығу және дубльдерді іріктеу, соның ішінде кейбір дубльдердің ақауын анықтау. 2. Режиссерлік сценарийде бекітілген сюжеттер (фрагменттер) ұзақтығы ауытқыған жағдайда түзету. 3. Жүйесіз монтаждауды жүргізу. 4. Фонограммамен жүретін, монтаждалған фрагменттердің ұзақтығын анықтау, музыкалық акцентті үндестіру үшін дәл белгілеу. 5. Дыбыспен әрлеу үшін қосымша фонограммаларды таңдау. 6. Дыбыстық материалдарды (музыка, реплика, шу) монтаждау, дыбыс инженерімен бірге бейнеқатармен үндестіру. 7. Бағдарламаларды безендіру, бағдарламаның лидтерін ("шапкаларын") анықтау және бекіту, заставкаларды таңдау 8. Бейнежазбаларды (фонограммаларды) жүйелеуді және сақтауды қамтамасыз ету. 9. Әр сюжеттің жедел дайындығын қамтамасыз ету. 10. Материалды көруге (тыңдауға) дайындау. 11. Аудио, бейнежазбалармен және бағдарламалық қамтылыммен жұмыс істеу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Медиаөнім жасау процесін ұйымдастыру және оның технологиясы. 2. Медиаөнімді монтаждаудың заманауи технологиялары. 3. Монтаждау бойынша нормативтік құжаттар мен нұсқаулықтар. 4. Жүйесіз монтаждаудың заманауи әдістері. 5. Монтаждың аппараттық-бағдарламалық қамтылымы және монтаждау жабдығының түрлері. 6. Телерадио хабарларын таратуға қойылатын талаптарды айқындайтын нормативтік құжаттар. 7. Теле (радио, Интернет) өндірісінің негіздері. 8. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді
<p>Еңбек функциясы 2: Медиаөнім шығаруды басқару, оның сапасын қамтамасыз ету</p>	<p>Дағды 1: Телевизиялық бағдарламалар, хабарлар шығаруды қамтамасыз ету</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Адами капиталды басқару, соның ішінде шығармашылық персоналды таңдау және қабылдау. 2. Медиаөнім өндірісінің кестесін (күнтізбелік-қойылым жоспарын), шығыстар сметасын әзірлеу және бекіту. 3. Медиаөнім дайындау және жасау процестерін басқару. 4. Медиаөнім дайындау және жасау процестерін техникалық қолдауды қамтамасыз етуді басқару. 5. Медиаөнім өндірісін және қабылдау-тапсыруды басқару. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ҚР Масс-медиа туралы заңнамасы. 2. Менеджмент негіздері. 3. Экономика негіздері. 4. БАҚ саясаты. 5. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді

	Дағды 2: Телевизиялық хабар тарату сапасын басқару	Машықтар: 1. Медиаөнім жасаудың озық отандық және әлемдік тәжірибесін ендіруді талдау. 2. Өндіріс пен жұмысшылардың сұраныстарын, олардың арасындағы міндеттер мен жауапкершіліктердің бөлінуі анықтау. 3. Өндіріс (жұмыс) барысында туындайтын мәселелер бойынша әлеуметтік және этикалық нормаларды ескере отырып шешімдер қабылдау. 4. Медиаөнім өндіру процесінде авторлық ниетті дұрыс түсіндіруді қамтамасыз ету. 5. Сценарий жоспары бойынша жұмыс барысында авторларға консультация беру. 6. Режиссерлік сценарийді әзірлеу. 7. Медиаөнімнің жоғары көркемдік деңгейін қамтамасыз ету.
		Білімдер: 1. Медиаөнім жасаудың озық отандық және әлемдік тәжірибесін өндіру қағидаттары. 2. Кәсіпорын, өндіріс экономикасы, еңбек (жұмыс) және басқару негіздері. 3. Кайдзен қағидаттары, әдістері мен технологиялары, тәлімгерлік, біліктілікті бағалау, қызметкерлердің жеке және іскерлік қасиеттері және өзін-өзі ұйымдастыру және өзін-өзі ынталандыру құралдары. 4. Топтық жұмыстың, тұлғааралық коммуникацияның қағидаттары, әдістері, технологиялары мен құралдары. 5. Қаржылық менеджмент. 6. Өндірістік процестерде қолданылатын аппараттық-бағдарламалық қамтылым параметрлері. 7. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жауапкершілік Күйзеліске тұрақтылық Жүйелік ойлау Сыни тұрғыдан ойлау Логикалық ойлау Мұқият тыңдау Шығармашылық қиял Ақыл-ой өрісінің кеңдігі Білімдарлық	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	Техникалық реттеу объектісі болып табылмайды	
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	8	Техникалық реттеу объектісі болып табылмайды
	8	Бас режиссер
	8	Бас продюсер
	7	Продюсер (жалпы профиль)
	5	Режиссердің ассистенті
	5	Хабарды монтаждаушы
24. Кәсіптің карточкасы «Шығармашылық бірлестіктің бас редакторы»:		
Топтың коды:	1332-2	
Қызмет атауының коды:	1332-2-005	
Кәсіптің атауы:	Шығармашылық бірлестіктің бас редакторы	
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	8	
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	-	

БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Мемлекеттік мәдениет ұйымдары басшылары, мамандары және басқа да қызметшілері лауазымдарының үлгілік біліктілік сипаттамаларын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Мәдениет және спорт министрінің 2017 жылғы 17 шілдедегі № 209 бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2017 жылғы 17 тамызда № 15495 болып тіркелді. 4 Параграф. Бас редактор.		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары оқу орнынан кейінгі білім (PhD докторантура, PhD дәрежесі, осы саладағы PhD дәрежесі, ғылым кандидаты, ғылым докторы)	Мамандық: Журналистика және ақпарат	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	кадрларды дайындау бағыттарының бірі: педагогикалық ғылымдар және/немесе өнер және гуманитарлық ғылымдар және/немесе әлеуметтік ғылымдар, журналистика және ақпарат бизнес, басқару және құқық және/немесе жаратылыстану ғылымдары, математика және статистика және/немесе ақпараттық-коммуникациялық технологиялар және/немесе қызмет көрсету (туризм, мәдени-тынығу жұмысы) бойынша жоғары (немесе жоғары оқу орнынан кейінгі) білім және мәдениет және/немесе білім және/немесе ғылым және/немесе архив ісі және/немесе экономика және/немесе құқық салаласында 5 жылдан кем емес жұмыс өтілі, немесе Қазақстан Республикасы Президентінің жанындағы білім беру ұйымдарында жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру бағдарламалары бойынша немесе Жұмыс органы бекітетін басым мамандықтар бойынша шетелдік жоғары оқу орындарын аяқтаған адамдар үшін және кадрларды дайындау бағыттарының бірі: педагогикалық ғылымдар және/немесе өнер және гуманитарлық ғылымдар және/немесе әлеуметтік ғылымдар, журналистика және ақпарат бизнес, басқару және құқық және/немесе жаратылыстану ғылымдары, математика және статистика және/немесе ақпараттық-коммуникациялық технологиялар және/немесе қызмет көрсету (туризм, мәдени-тынығу жұмысы) бойынша ғылыми дәрежесі бар адамдар үшін 2 жылдан кем емес.		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	талап етілмейді		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	1332-2-003 - Бағдарламалардың бас редакторы 1332-2-004 - Студияның бас редакторы (киностудия) 1332-2-002 - Бас әкімші (бағдарламаларды және телерадио хабарларын дайындау жөіндегі)		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Мақсатты аудиторияның заманауи сұраныстарын, АКТ даму деңгейін ескере отырып, бейне, теледидар өнімдерін құру және тарату процестерін шығармашылық, тиімді және тиімді басқару есебінен ТҚК-нің бәсекеге қабілеттілігін арттыру және оның нарықтық үлесін кеңейту.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Шығармашылық бірлестіктің стратегиялық саясатын қалыптастыру. 2. Шығармашылық бірлестіктің қызметін жедел басқару.	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Шығармашылық бірлестіктің стратегиялық саясатын қалыптастыру.			

<p>Дағды 1: Шығармашылық бірлестіктің стратегиялық саясатын қалыптастыру. Дайындық жұмыстарын жүргізу.</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әр түрлі көздерден маңызды деректерді жинап, өңдеп, талдау жүргізу; олардан ақпарат алу; жалпы ережелер немесе қорытындылар қалыптастыру үшін фрагменттерді біріктіру; объектілер немесе әрекеттер туралы ақпаратты белгілі бір тәртіппен немесе схема бойынша құрылымдау; білімді шығару. 2. Шығармашылық бірлестіктің қызмет бағыттары бойынша стратегияны әзірлеу. 3. Шығармашылық бірлестіктің қызметін стратегиялық жоспарлау. 4. Шығармашылық бірлестіктің бизнес-процестерін жобалау. 5. Ұйымның ішкі және сыртқы ортасын талдау. 6. Потенциалды, тенденцияларды және даму стратегияларын анықтау. 7. Қарыз қаражаттарының көздерін анықтау. 8. Жобалардың орындау мерзімдерін анықтау. 9. KPI қалыптастыру. 10. Шығармашылық бірлестіктің мүдделерін қорғау. 11. Жаңалықтар ағынын қолдау үшін кәсіби қоғамдар мен байланыстарды құру. 12. Редакциялық алқаны құру. 13. Прецессиондық желіні дамыту. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қазақстан Республикасының заңнамалық және нормативтік құқықтық актілері, жоғары тұрған қаржылық және бақылау-ревизиялық органдардың актілері, еңбек және әлеуметтік даму, өндірістік жоспарлау және өндірісті жедел басқару мәселелері бойынша нормативтік және әдістемелік материалдар. 2. Ұйымның саясаты мен стратегиясы, даму перспективалары, оның ерекшеліктері. 3. Стратегиялық (соның ішінде инновациялық) менеджмент. 4. Медиа өнімдерінің номенклатурасы, орындалатын жұмыстар мен қызметтердің түрлері, ең жақсы отандық және әлемдік жетістіктер. 5. Өндіріс технологиясының негіздері, медиа өнімдерін қабылдау және тапсыру, ұйымдастыру. 6. Деректерді беру, хабар тарату, пакеттік коммутаторлау, телекоммуникациялық жүйелерді басқару және пайдалану негіздері. 7. Ішкі еңбек тәртібі, өндірістік қауіпсіздік және еңбек қорғау ережелері, қоршаған ортаны қорғау нормалары, өндірістік санитария, өрт қауіпсіздігі талаптары, қауіпті және зиянды өндірістік және табиғи факторлардың әсерінен қорғау үшін ұжымдық және жекелей қорғаныс құралдары және басқа да талаптар.
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>талап етілмейді</p>
<p>Дағды 2: Шығармашылық бірлестіктің стратегиялық саясатының тиімділігін талдау.</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ТҚК бизнес-процестерінің тиімділігіне талдау жүргізу. 2. Ресурстарды пайдалану тиімділігін талдау. 3. ТҚК Қаржы-шаруашылық қызметін талдау. 4. KPI талдау. 5. Тәуекелдерді талдау.

<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Саясат және стратегия, ұйымның даму перспективалары, оның ерекшеліктері. 2. Стратегиялық (соның ішінде инновациялық) менеджмент. 3. Адам капиталы басқарудың негіздері. 4. Корпоративтік стандарттар мен қызметкерлерді бейімдеу әдістемелері. 5. Медиа өнімдерінің номенклатурасы, орындалатын жұмыстар мен қызметтердің түрлері, ең жақсы отандық және әлемдік жетістіктер. 6. Өндіріс технологиясының негіздері, медиа өнімдерін қабылдау және тапсыру, ұйымдастыру. 7. Талдау жүргізудің теориясы, әдістері, құралдары. 8. Бизнес-процестердің тиімділігін бағалау әдістемелері (салмақталған көрсеткіштер жүйесі, операциялар тізбегін талдау, шектеулер теориясы, ауытқуларды талдау және қосылған құнды құру нүктелерін талдау). 9. KPI қалыптастыру тәсілдері. 10. Тәуекелдерді басқарудың теориясы, әдістері, құралдары. 11. Ішкі еңбек тәртібі, өндірістік қауіпсіздік және еңбек қорғау ережелері, қоршаған ортаны қорғау нормалары, өндірістік санитария, өрт қауіпсіздігі талаптары, қауіпті және зиянды өндірістік және табиғи факторлардың әсерінен қорғау үшін ұжымдық және жекелей қорғаныс құралдары және басқа да талаптар.
--

Дағдыны тану мүмкіндігі:	талап етілмейді
--------------------------	-----------------

<p>Дағды 3: Бизнес-процестерді жоспарлау және жобалардың бизнес-жоспарларын құру</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жобалардың өмірлік циклінің перспективасына стратегиялық көзқарасты қалыптастыру. 2. Оппоненттердің және мүдделі сыртқы ұйымдардың пікірлерін ескере отырып, стратегияны, соның ішінде ұйымдық құрылымды әзірлеу. 3. Процесс диаграммаларын (блок-схемаларды) құрастырып, бизнес-процестерді орындау алгоритмдерін ұсыну. 4. Бизнес-процестерді шығармашылық бірлестіктің ұйымдық құрылымына сәйкес бөлу және бизнес-процестерді басқару органдарын анықтау. 5. Жекелеген бизнес-процестердің, рәсімдердің, жұмыстар кешендерінің және олардың орындаушыларының тиімділігін бағалау. 6. Ұйымның құндылықтары мен саясатына сәйкес нақты жағдайларда жүйелік шешімдер қабылдау.
--	---

		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Саясат және стратегия, видео- және телевизиялық өнімдер жасау жобаларының даму перспективалары. 2. Стратегиялық және инновациялық менеджмент. 3. Корпоративтік стандарттар мен қызметкерлерді бейімдеу әдістемелері. 4. Ұйымның шаруашылық-қаржылық қызметін экономикалық талдау жүргізу әдістері, ішкі шаруашылық резервтерді анықтау. 5. Тәуекелдерді басқарудың теориясы, принциптері, әдістері, технологиялары. 6. Ұйымның сыртқы орта факторларын талдау принциптері, әдістері, технологиялары. 7. Ұйымдық құрылымдарды талдау принциптері, әдістері, технологиялары, құралдары. 8. Ұйымның күшті және әлсіз жақтарын талдау принциптері, әдістері, технологиялары, құралдары. 9. Ұйымның нарықтық шаруашылық және қаржылық менеджмент әдістері. 10. БАҚ және ұйымның өндірістік қызметінің ерекшелігі. 11. Бизнес-процестерді функционалдық модельдеу методологиялары. 12. Ішкі еңбек тәртібі, өндірістік қауіпсіздік және еңбек қорғау ережелері, қоршаған ортаны қорғау нормалары, өндірістік санитария, өрт қауіпсіздігі талаптары, қауіпті және зиянды өндірістік және табиғи факторлардың әсерінен қорғау үшін ұжымдық және жекелей қорғаныс құралдары және басқа да талаптар.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	талап етілмейді
Еңбек функциясы 2: Шығармашылық бірлестіктің қызметін жедел басқару.	Дағды 1: Жобалардың, жоспарлардың/процестердің өмірлік цикліне жедел басқару жүргізу.	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Адам ресурстарын бөлу. 2. Персоналды белсенді шығармашылық қызметке ынталандыру. 3. Стратегиялық басқарудың элементтерін кешенді түрде қолдану. 4. Стратегияның жүзеге асырылуын бақылау. 5. Жоспарларды, жобаларды, жағдайларды, ықтимал тәуекелдерді және нәтижелерді бағалау, талдау және басқару, берілген тапсырмалар аясында. 6. Жекелеген бизнес-процестердің, рәсімдердің, жұмыстар кешендерінің және олардың орындаушыларының тиімділігін бағалау. 7. Салыстырмалы көпкритериялық талдау нәтижелеріне сәйкес стратегиялық басқару жоспарларын түзету және оңтайландыру. 8. Медиа өнімдерін шығаруын басқару. 9. Материалдық, қаржылық және техникалық ресурстарды рационалды пайдалануды бақылау.

	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Менеджмент, тәуекелдерді басқару теориясы, әдістері және құралдары. 2. Экономиканың негіздері. 3. Интеллектуалдық меншік бағалаудың негіздері және оны коммерциялау. 4. Продюсерлердің қызметін координациялау және бақылау. 5. Талдау жүргізудің теориясы, әдістері, тәсілдері, құралдары. 6. Тәуекелдерді басқарудың теориясы, әдістері және құралдары. 7. Жабдықты пайдалану бойынша дефектілік ведомостерді, паспорттарды, альбомдарды, нұсқаулықтарды және басқа техникалық құжаттаманы әзірлеу тәртібі. 8. Ұйымның өндірістік қуаттары, техникалық сипаттамалары, конструктивтік ерекшеліктері, жабдықтың мақсаты мен жұмыс режимдері, оны пайдалану ережелері. 9. БАҚ және ұйымның өндірістік қызметінің ерекшелігі. 10. Жоспарлық және есептік құжаттаманы әзірлеу және рәсімдеу, тауарлы-материалдық құндылықтарды сақтау бойынша стандарттар, техникалық талаптар және басқа да нұсқаулық материалдар. 11. Ұйымның медиа өнімдерін өндіру технологиялары және материалдарға, дайын медиа өнімдеріне қойылатын талаптар. 12. Ішкі еңбек тәртібі, өндірістік қауіпсіздік және еңбек қорғау ережелері, қоршаған ортаны қорғау нормалары, өндірістік санитария, өрт қауіпсіздігі талаптары, қауіпті және зиянды өндірістік және табиғи факторлардың әсерінен қорғау үшін ұжымдық және жекелей қорғаныс құралдары және басқа да талаптар.
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>талап етілмейді</p>
<p>Дағды 2: Ұйымның оперативтік басқару бойынша процестер мен құжат айналымын әкімшілендіру.</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Стратегиялық және оперативтік басқару мәселелері бойынша табысты корпоративтік тәжірибелерді талдау. 2. Ұйымдармен, мекемелермен және кәсіпорындармен, сондай-ақ студияға (бас редакция, шығармашылық бірлестік) жұмысқа шақырылған тұлғалармен келісімшарттар жасау және олардың орындалуын бақылау. 3. Ұйымның қызмет стандарттарын әзірлеуді және процестерді унификациялауды басқару. 4. Персоналмен қамтамасыз ету, бағалау, даму және еңбек ақы жүйелерін қалыптастыру, корпоративтік әлеуметтік бағдарламалар мен әлеуметтік саясат, шығындар және персонал бюджетінің қалыптасуы бойынша ережелерді (бағдарламалар, ұсыныстар және басқа құжаттар) әзірлеуді басқару; қызметтер жеткізушілерімен персоналды басқару бойынша келісімшарттарды жасау және олардың алдын ала рәсімдерін жүргізу; сондай-ақ персоналды оперативтік басқару жүйелерін дамыту және құрылымдық бөлімшелердің жұмысын ұйымдастыру, қажетті түзету және алдын алу шараларын енгізу. 5. Шығармашылық редакциялық алқаның жұмысын координациялау.

	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Инновацияларды ескере отырып, ұйымның даму және тиімділігін басқару әдістері. 2. Жоспарлардың және міндеттердің орындалуын талдау, олардың экономикалық тиімділігін анықтау әдістері. 3. Құрылымдық бөлімшелердің жұмысын бағалау әдістері. 4. Оперативтік басқару процестерін аудиттеу және контроллинг жүргізу әдістері. 5. Бизнес-процестер, мамандықтар, еңбек нормалары бойынша стандарттар жүйелері. 6. Бюджеттерді қалыптастыру және бақылау технологиялары мен әдістері. 7. Персоналды және олардың еңбек нәтижелерін бағалау нысандары мен әдістері. 8. Ұйымның мақсаттары, даму стратегиясы. 9. Ұйымның бизнес-жоспары және бизнес-процестері. 10. Ұйымның басқару саясаты. 11. Ұйымның ұйымдастырушылық-штаттық құрылымы. 12. БАҚ редакциялық саясаты. 13. Қазақстан Республикасының БАҚ туралы заңнамасы. 14. Ішкі еңбек тәртібі, өндірістік қауіпсіздік және еңбек қорғау ережелері, қоршаған ортаны қорғау нормалары, өндірістік санитария, өрт қауіпсіздігі талаптары, қауіпті және зиянды өндірістік және табиғи факторлардың әсерінен қорғау үшін ұжымдық және жекелей қорғаныс құралдары және басқа да талаптар.
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>талап етілмейді</p>
<p>Дағды 3: Ұжымның қызметінің нәтижелерін ұйымдастыру және бағалау, кәсіби қызметке, жауапкершілік аймағына және салаға сәйкес міндеттер қою, шығармашылық процестерді/жобаларды командалық түрде жүзеге асыру жолдарын оңтайландыру.</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Продюсерлермен, режиссерлермен, сценаристтермен және жобалық команданың мүшелерімен тиімді коммуникация орнату, ақпаратты өңдеу және алынған нәтижелер негізінде шешімдер қабылдау. 2. Өз жауапкершілік аймағында әлеуметтік және этикалық аспектілерді ескере отырып шешімдер (пікірлер) қабылдау. 3. Өкілеттіктерді делегирлеу. 4. Таңдалған жобаларда шығармашылық авторлық қызметпен айналысу. 5. Командалық қызметке стратегиялық басқарудың элементтерін кешенді түрде қолдану. 6. Командалық қызметті бақылау және ынталандыру. 7. Персоналдың жұмысы аясында жоспарларды, жобаларды, жағдайларды, ықтимал тәуекелдерді және нәтижелерді бағалау және талдау. 8. Адам капиталының (потенциалы, мотивациясы, мобильдігі) сапалы талдауына негізделі отырып, персонал қызметін басқару.

		Білімдер:	
		<p>1. Командалық құрылым (соның ішінде экстремалды командалық құрылым).</p> <p>2. Өндіріс технологиясының, көркем эстетиканың, медиа өнімдерін сертификаттау және қабылдау негіздері.</p> <p>3. Нарық конъюнктурасын ескере отырып, медиа өнімдерді жасау бойынша отандық және әлемдік тәжірибелер, бизнес-процестерді ұйымдастырудың прогрессивті әдістері.</p> <p>4. Интеллектуалдық меншікті қорғаудың құқықтық негіздері.</p> <p>5. Ішкі еңбек тәртібі, өндірістік қауіпсіздік және еңбек қорғау ережелері, қоршаған ортаны қорғау нормалары, өндірістік санитария, өрт қауіпсіздігі талаптары, қауіпті және зиянды өндірістік және табиғи факторлардың әсерінен қорғау үшін ұжымдық және жекелей қорғаныс құралдары және басқа да талаптар.</p>	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	талап етілмейді	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жүйелі ойлау Күйзеліске тұрақтылық Тәртіптілік Бастамашылық Басшылық қасиеттер Кәсіби коммуникация Еңбекқорлық		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	Техникалық реттеу объектісі болып табылмайды		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	7	Режиссер	
	7	Продюсер (общий профиль)	
25. Кәсіптің карточкасы «Бағдарламалар редакторы»:			
Топтың коды:	2642-2		
Қызмет атауының коды:	2642-2-007		
Кәсіптің атауы:	Бағдарламалар редакторы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	8		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	-		
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	БТБА немесе КС байланысы жоқ -		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі:	Мамандық:	Біліктілік:
	-	-	-
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	жоғары (немесе жоғары оқу орнынан кейінгі) білім, кадр даярлаудың тиісті бағыты бойынша жұмыс өтіліне талап қойылмайды.		
Формалды емес және информформалы біліммен байланыс:	Талап етілмейді		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	1332-1-008 - Жауапты редактор 2641-5-008 - Көркемдік редакторы		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Көрсеткіштердің қажеттіліктері мен сұраныстарына сәйкес келетін бағдарламалар жасау, шығару және тарату.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Шығармашылық қызметтің басым бағыттарын әзірлеу 2. Тақырып таңдау, сценарийлерді, бағдарлама, хабар материалдарын іріктеу, әзірлеу, өңдеу	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1:			

Шығармашылық қызметтің басым бағыттарын әзірлеу	Дағды 1: Бағдарламаларды, хабарларды жасау және эфирге шығару басымдықтарын белгілеуді жүзеге асырады	Машықтар: 1. Автор ұсынған жобаны талдау. 2. Жобаның осал және мықты тұстарын, БАҚ ақпараттық саясатына сәйкестігін анықтау. 3. Авторлық идеяны іске асыруға жұмсалатын уақыт пен қаржы шығындарын, ықтимал қауіпті талдау. 4. Осындай (ұқсас) медиа жобаларды іске асырудың отандық және әлемдік тәжірибесін ескере отырып, авторлық идеяларды форматқа, нысаналы аудиторияға сәйкестік тұрғысынан бағалау. 5. Авторлық тұжырымдаманы, оған түзетулер мен ұсыныстарды әзірлеуді нақтылау. 6. Жобаларды БАҚ-тың стратегиясында, бизнес-жоспарында белгіленген көркемдік құндылығы мен критерийлері бойынша саралау.
		Білімдер: 1. Медиа жобаның мақсаттары мен міндеттерін, көркемдік шешімдерін талдау әдістері. 2. Нысаналы аудиторияның әлеуметтік және психологиялық сипаттамалары. 3. Медиа жоба тұжырымдамасын әзірлеу (оның ішінде модельдеу және дизайн) қағидаттары, оны талдау және түзету әдістері. 4. Қазақстан Республикасының масс-медиа туралы заңнамасы 5. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді
	Дағды 2: Коммуникацияларды орнату және қолдау	Машықтар: 1. Тиімді коммуникация үшін нысаналы аудиторияны анықтау. 2. Заңнамалық және саяси үрдістер мен өзгерістерді бақылау, болжау, саяси талдау. 3. Ақпараттық, жарнамалық, консалтингтік агенттіктермен, қоғаммен байланыс агенттіктерімен, баспалармен, басқа да кәсіпорындар мен ұйымдармен, қоғамдық құрылымдармен және әртүрлі қоғамдық топтармен байланыс орнату және қолдау. 4. Кәсіптік қауымдастықтармен, сарапшылармен, талдаушылармен, бәсекелестермен, әріптестермен байланыс орнату және қолдау.
	Білімдер: 1. Қазіргі БАҚ аудиториясының сипаттамалары. 2. Аудиторияны зерттеу әдістері, құралдары. 3. Психология негіздері. 4. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді
Еңбек функциясы 2: Тақырып таңдау, сценарийлерді, бағдарлама, хабар материалдарын іріктеу, әзірлеу, өңдеу	Дағды 1: Тақырыпты, идеяны, түпкі міндетті, сценарий контентін әзірлеуді жүзеге асырады	Машықтар: 1. Түрлі көздерден ақпарат жинау, өңдеу. 2. Нысаналы аудитория үшін ақпараттық желек іздеу және бағалау. 3. Қоғам өміріндегі өзекті оқиғаларды және оларға тың көзқарасты анықтау. 4. Қоғамдық дамудың түрлі аспектілерінің трендтерін болжау. 5. Хабар (бағдарлама) үшін проблемалар мен түйінді тақырыптар шеңберін анықтау, мағыналық тұрғыдан көңіл бөлу.

	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Түрлі көздерден алынған ақпаратты жинау, өңдеу, талдау теориясы, әдістері, тәсілдері. 2. Редакциялық қызметтің теориялары, әдістері, тәсілдері мен құралдары. 3. Редакциялық саясат, оның ішінде меншік иелерінің саяси, экономикалық, коммуникативтік мүдделері. 4. Халық пен жалпы қоғамның проблемаларды саралауының өзгеруін болжау. 5. Әдеби-сценарий жұмысының әдістері мен құралдары. 6. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді
Дағды 2: Сценарийлерді, бағдарлама, хабар материалдарын іріктеу және редакциялау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сценарийлердің құрылымы мен мазмұнын талдау. 2. Ұсынылған сценарий жобаларының сапасын, олардың талаптарға және осы БАҚ-қа сәйкестігін талдау. 3. Тақырыптың, тапсырмалардың, түпкі міндеттердің өзектілігін, орындылығын, сценарийдегі ақпараттың дұрыстығын тексеру. 4. Авторлар ұсынған сценарийлердің мықты және осал тұстарын анықтау. 5. Автордың ниетін барынша толық ашу үшін материалдарды өңдеу әдістерін таңдау. 6. Сценарий жобаларының кемшіліктерін түзету, толықтырулар енгізу қажеттігін анықтау. 7. Авторға материалды түзету және толықтыру туралы ұсыныстар тұжырымдау. 8. Материалдарды БАҚ талаптарына сәйкес келтіру. 9. Контексті, емлені, синтаксисті, тыныс белгілерін, сценарий стилін редакциялау. 10. Аудио, бейнематериалдарды редакциялау. 11. Сценарийлер портфелін жасау.
	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Редакциялық қызметтің теориялары, әдістері, тәсілдері мен құралдары. 2. Сценарий жасау әдістері, технологиясы, олардың мазмұндық және құрылымдық-композициялық ерекшеліктері. 3. Мәтіндерді, аудионы, бейнені, графикалық кескіндерді редакторлық талдау әдістері мен құралдары. 4. Өртүрлі форматтағы медиа өнімдерді дайындау әдістері, технологиясы және техникасы. 5. Мәтіндерді, аудионы, бейнені, графикалық кескіндерді редакциялау әдістері мен тәсілдері. 6. Аудио, бейне аппараттық- бағдарламалық қамтылымның негізгі функционалы. 7. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді

	Дағды 3: Эфирге шығуға материалдарды дайындау	Машықтар: 1. Материалдарды хабарға, бағдарламаға қосу туралы шешімдердің орындылығы мен қабылдануын бағалау. 2. Ол туралы мейлінше толық және дәл білу үшін құбылыстарды (оқиғаларды) талдау. 3. Түрлі жанрдағы хабарларды (бағдарламаларды) дайындау, өткізу материалдарын (сценарийлерін) жасау. 4. Эфирде (телевизия, радио, Интернет) жұмыс істеу.
		Білімдер: 1. Сценарийлерді, телевизиялық бағдарламаларды, хабарларды жасау әдістері, технологиясы мен техникасы, олардың мазмұндық және құрылымдық-композициялық ерекшелігі. 2. БАҚ ақпараттық саясаты. 3. ҚР Масс-медиа туралы заңнамасы. 4. Еңбек заңнамасы, өндірістік санитария, еңбек қауіпсіздік және еңбекті қорғау мен ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, өрт қауіпсіздігінің талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Күйзеліске тұрақтылық Бастамашылық Жүйелік ойлау Сыни тұрғыдан ойлау Логикалық ойлау Ассоциативті ойлау Шығармашылық қиял Жеделдік Табандылық Объективтілік Көпшіл болу/коммуникабельділік Жұмысқа қабілеттілік және еңбекқорлық Білімдарлық	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	Техникалық реттеу объектісі болып табылмайды	
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	8	Шығармашылық бірлестіктің бас редакторы
	8	Бас режиссер
	8	Бас продюсер
	7	Режиссер
	7	Продюсер (жалпы профиль)
	6	Тілші
6	Шолушы	
26. Кәсіптің карточкасы «Бас режиссер»:		
Топтың коды:	1332-2	
Қызмет атауының коды:	1332-2-006	
Кәсіптің атауы:	Бас режиссер	
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	8	
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:		
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Мемлекеттік мәдениет ұйымдары басшылары, мамандары және басқа да қызметшілері лауазымдарының үлгілік біліктілік сипаттамаларын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Мәдениет және спорт министрінің 2017 жылғы 17 шілдедегі № 209 бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2017 жылғы 17 тамызда № 15495 болып тіркелді. Параграф 3. Бас режиссер.	

Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары оқу орнынан кейінгі білім (PhD докторантура, PhD дәрежесі, осы саладағы PhD дәрежесі, ғылым кандидаты, ғылым докторы)	Мамандық: Журналистика және ақпарат	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	өнер және гуманитарлық ғылымдар (өнер) кадрларды дайындау бағыты бойынша жоғары (немесе жоғары оқу орнынан кейінгі) білім және мәдениет және/немесе білім беру саласында 5 жылдан кем емес жұмыс өтілі немесе Қазақстан Республикасы Президентінің жанындағы білім беру ұйымдарында жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру бағдарламалары бойынша немесе Жұмыс органы бекітетін басым мамандықтар бойынша шетелдік жоғары оқу орындарын аяқтаған адамдар үшін және өнер және гуманитарлық ғылымдар (өнер) кадрларды дайындау бағыты бойынша ғылыми дәрежесі бар адамдар үшін 2 жылдан кем емес.		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	талап етілмейді		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:			
Қызметтің негізгі мақсаты:	Түсіру және монтаждау процестерін шығармашылық басқару арқылы медиа өнімдерді құру.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. ШБ көркемдік персоналын жедел басқару 2. ШБ шығармашылық-өндірістік қызметін қамтамасыз ету	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: ШБ көркемдік персоналын жедел басқару	Дағды 1: ШБ-тің көркемдік персоналды операциялық басқару жүйесін әзірлеу	Машықтар:	
		1. Ақпаратты жинау, талдау және құрылымдау, білім алу. 2. ШБ көркемдік персоналын жедел басқару мәселелері бойынша табысты тәжірибелерді талдау. 3. ШБ көркемдік персоналына жедел мақсаттар қою. 4. Көркемөнер қызметкерлеріне тапсырмалар беру, оларды орындау үшін ресурстарды анықтау және орындалуын бақылау. 5. ШБ көркемдік персоналының қызметін басқаруда жоспарлар, бағдарламалар мен рәсімдерді әзірлеу. 6. ШБ көркемдік персоналмен қамтамасыз ету, бағалау, дамыту, еңбекақы төлеу жүйелерін қалыптастыру және корпоративтік әлеуметтік бағдарламалар бойынша ұсыныстар әзірлеу.	
		Білімдер:	
		1. Ақпаратты жинау, талдау, жүйелеу, сақтау және сақтау, одан білім алу әдістері. 2. Тәуекелдерді басқару теориясы, әдістері, әдістері мен құралдары. 3. Режиссура, актерлік, драматургия теориясы, әдістері, практикасы. 4. Ұйымның мақсаттары, Даму стратегиясы. 5. ТҚК өндірістік қызметінің негіздері. 6. Ішкі еңбек тәртібі, өнеркәсіптік қауіпсіздік және еңбекті қорғау қағидалары, қоршаған ортаны қорғау, өндірістік санитария жөніндегі нормалар, өрт қауіпсіздігі талаптары, қауіпті және зиянды өндірістік және табиғи факторлардың әсерінен ұжымдық және жеке қорғану құралдары және басқалар.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	талап етілмейді	

	<p>Дағды 2: Көркемдік персоналды операциялық басқаруды жүзеге асыру</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Шығармашылық процестерді жедел басқару мәселелері бойынша табысты корпоративтік тәжірибелерді талдау. 2. ТҚК көркемдік персоналына жедел мақсаттар қою. 3. Шығармашылық қызметкерлерге тапсырмалар беру, оларды орындау үшін ресурстарды анықтау және олардың орындалуын бақылау. 4. ТҚК шығармашылық қызметін басқаруда жоспарларды, бағдарламалар мен рәсімдерді іске асыру. 5. Бөлімшені жедел басқару, басқару іс-шаралары саласындағы процестерді бақылау, салыстыру және талдау, сондай-ақ жоспарлы көрсеткіштерден ауытқуды тудыратын факторларды анықтау. 6. Шығармашылық персоналмен Қамтамасыз ету, бағалау, дамыту, еңбекақы төлеу жүйелерін қалыптастыру және корпоративтік әлеуметтік бағдарламалар мен әлеуметтік саясат бойынша ұсыныстарды іске асыру. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Режиссура, актерлік, драматургия теориялары, әдістері, практикасы. 2. Жоба арналған мақсатты аудитория, оның әлеуметтік және психологиялық сипаттамалары. 3. Ұқсас форматтағы және тақырыптағы медиа жобалардың отандық және әлемдік тәжірибесі. 4. Медиа өнімдер тұжырымдамасын әзірлеу принциптері (оның ішінде модельдеу және дизайн), оны талдау және түзету әдістері. 5. Ішкі еңбек тәртібі, өнеркәсіптік қауіпсіздік және еңбекті қорғау қағидалары, қоршаған ортаны қорғау, өндірістік санитария жөніндегі нормалар, өрт қауіпсіздігі талаптары, қауіпті және зиянды өндірістік және табиғи факторлардың әсерінен ұжымдық және жеке қорғану құралдары және басқалар.
<p>Еңбек функциясы 2: ШБ шығармашылық-өндірістік қызметін қамтамасыз ету</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>талап етілмейді</p>

Дағды 1:
Шығармашылық-өндірістік процесстерге жетекшілік ету

Машықтар:

1. Видео фильмдер мен телебағдарламаларды жасаудың шығармашылық-өндірістік процесстерін ұйымдастыру.
2. ТО қызметінің шығармашылық концепциясын анықтау.
3. ТО-ның перспективалық және ағымдағы жоспарларын әзірлеу.
4. Бекітілген жоспарлы көрсеткіштердің орындалуын қамтамасыз ету.
5. Медиа өнімдер жасаудағы отандық және әлемдік озық тәжірибені талдау және енгізу.
6. Эскиздер мен макеттердің көркемдік безендірілуінің қабылдануын ұйымдастыру.
7. Режиссер-постановщиктердің қойылымдарды даярлауға арналған жұмыстар кешенін бақылау.
8. Жаңа сахналық шығармаларды жасау бойынша авторлармен жұмыс жүргізу.
9. Қойылым топтары мен орындаушылардың құрамын қалыптастыру.
10. Көріністер, репетициялар мен сабақтар кезінде өндірістік және шығармашылық тәртіптің сақталуын бақылау.
11. Театрлар, концерттік ұйымдар, музыкалық, би және әуесқой ұжымдардың артистік және көркемдік персоналынан ТО шығармашылық активін қалыптастыру.
12. Ұжымда шығармашылық атмосфераны қалыптастыру және өнеркәсіптік-өндірістік персоналдың қабілеттерін толық жүзеге асыру үшін жағдай жасау.
13. Көркемдік-өндірістік персоналдың жұмысын үйлестіру.
14. Шығармашылық топтардың жазу мен монтажға дайындығын анықтау.
15. Медиа өнімді қабылдау.
16. Техникалық құралдарды пайдалануды бақылау.
17. Режиссерлер арасында жүктемені нормативтік негізде тиімді бөлу.
18. Режиссерлердің жұмысын ұйымдастырудың прогрессивті формаларын енгізу үшін жағдай жасау.
19. Заңнаманы сақтай отырып, бөлімшенің негізгі мәселелерін шешу.
20. Авторлық, орындаушылық және постановкалық сыйақылардың мөлшерлері, жұмысқа қабылдау, орын ауыстыру, жұмыстан шығару және үздік қызметкерлерді ынталандыру туралы ұсыныстар әзірлеу, сондай-ақ еңбек және өндірістік тәртіпті бұзушыларға тәртіптік жаза қолдану.

		Білімдер: 1. БАҚ бөлімшесін басқару теориясы, әдістері, тәсілдері мен құралдары. 2. Талдау жүргізу теориясы, әдістері, құралдары. 3. Ұйымның дамуы мен тиімділігін басқару әдістері. 4. Персоналды және олардың еңбек нәтижелерін бағалау нысандары мен әдістері. 5. Ұйымның мақсаттары, Даму стратегиясы. 6. Ұйымның Бизнес-жоспары және бизнес-процестері. 7. Ұйымның құрылымы. 8. Ұйымның ұйымдық-штаттық құрылымы. 9. Жалпы және әлеуметтік психологияның, еңбек әлеуметтануының және психологиясының, еңбек экономикасының, қауіпсіз еңбек жағдайларының негіздері. 10. Ішкі еңбек тәртібі, өнеркәсіптік қауіпсіздік және еңбекті қорғау қағидалары, қоршаған ортаны қорғау, өндірістік санитария жөніндегі нормалар, өрт қауіпсіздігі талаптары, қауіпті және зиянды өндірістік және табиғи факторлардың әсерінен ұжымдық және жеке қорғану құралдары және басқалар.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	талап етілмейді
	Дағды 2: Сыртқы ортамен байланыс орнату және қолдау	Машықтар: 1. Аудиториямен кері байланысты ұйымдастыру (өндірістік поштаны қабылдау, БАҚ сайтында және әлеуметтік желілердегі беттерде хаттарға, қоңырауларға және түсініктемелерге жауап беру). 2. Жобаны (БАҚ) дамыту үшін аудиториядан алынған деректерді өңдеу нәтижелерін пайдалану. 3. Медиа өнімнің жоғары көркемдік деңгейін қамтамасыз ету.
		Білімдер: 1. Бұқаралық ақпаратты тұтыну және өндіру процесіндегі аудиторияның рөлі, қазіргі заманғы БАҚ аудиториясының негізгі сипаттамалары, аудиторияны зерттеудің негізгі әдістері. 2. Лауазымдық міндеттерін орындау үшін қажетті қазіргі әдеби тілдердің ережелері мен нормалары. 3. Ішкі еңбек тәртібі, өнеркәсіптік қауіпсіздік және еңбекті қорғау қағидалары, қоршаған ортаны қорғау, өндірістік санитария жөніндегі нормалар, өрт қауіпсіздігі талаптары, қауіпті және зиянды өндірістік және табиғи факторлардың әсерінен ұжымдық және жеке қорғану құралдары және басқалар.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	талап етілмейді
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Дербестік және жауапкершілік Жүйелі ойлау Бастамашылық Көшбасшылық қасиеттер Шешендік өнер Бастамашылық Кәсіби байланыс Еңбекқорлық	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	Техникалық реттеу объектісі болып табылмайды	
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	7	Режиссер
	7	Продюсер (общий профиль)

4-ші тарау. Кәсіптік стандарттың техникалық деректері

27. Мемлекеттік органның атауы:

Қазақстан Республикасының Мәдениет және ақпарат министрлігі

Орындаушы:

Ыбырайымбек Айжан, +7 (705) 598 19 29, a.ybyraiymbek@mki.gov.kz

28. Әзірлеуге қатысатын ұйымдар (кәсіпорындар):

"Қазақстан" РТРК" АҚ.

Жоба жетекшісі:

Мыңжасар Айгүл Тілеубалдықызы

Орындаушылар:

Татанов Мирас, , miras.tatanov@rtrk.kz

29. Кәсіптік біліктілік жөніндегі салалық кеңес: 3 , 28.10.2024 г.

30. Кәсіптік біліктілік жөніндегі ұлттық орган: 13.11.2024 г.

31. «Атамекен» Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіпкерлер палатасы: 20.12.2024 г.

32. Нұсқа нөмірі және шығарылған жылы: Нұсқа 3, 2024 г.

33. Болжамды қайта қарау күні: 12.12.2027 г.